

1194.

Polazeći od najviših vrijednosti ustavnog poretka i opšteprihvaćenih pravila međunarodnog prava;

Privrženi znamenitoj antifašističkoj tradiciji našeg naroda i države, koja je njen priznati znak raspoznavanja u svijetu;

Imajući u vidu da je, prema nepobitnim dokazima, od strane istih nacifašističkih formacija na prostoru Pive, početkom juna 1943. godine monstruozno i neselektivno ubijeno oko 1290 civila, među kojima oko 550 djece, a u Velici 28. jula 1944. godine oko 550 civila, uključujući djecu i ostarela lica;

Zabrinuti zbog činjenice da je istraživanje i rasvjetljavanje zločina u Pivi i Velici decenijama bilo zapostavljeno, kao i zbog činjenice da niko od počinitelaca, do danas, nije izveden pred domaće ili međunarodne sudove;

Uvjereni da su znanje i svijest građana o masovnim stradanjima preduslov za borbu demokratskog svijeta protiv totalitarnih ideja i sličnih projekata, progona na etničkoj ili vjerskoj osnovi, kao i kršenja ljudskih prava;

Podsjećajući crnogorsku javnost (a sve u cilju razvoja kulture sjećanja i trajne prevencije kršenja ljudskih prava) na brojne genocidne zločine nacifašizma na tlu bivše Jugoslavije, na stratišta sa logorima za djecu kao što je Jasenovac, na masovna strijeljanja djece kao u Šumaricama, na sabirne logore smrti kao što je Jadovno, kao i na druga masovna stradanja ljudi i kolektiviteta kao posljedice realizovanja zloglasnih „ideja” krvi i tla;

Jedinstveni u osudi svih zločina nacifašizma na tlu naše države i bivše Jugoslavije, u izražavanju pijeteta prema svim žrtvama tih zločina, kao i u saosjećanju sa patnjama njihovih porodica;

Potvrđujući principijelan stav, zasnovan na domaćem i međunarodnom pravu, da odgovornost može biti isključivo individualna, kao i da nijedan narod ne može biti označen kao genocidan ili zločinački;

Snažno opredijeljeni da učinimo sve kako se tragična stradanja ljudi, etničkih, vjerskih i drugih grupa nikad i nigdje više ne bi ponovila;

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

REZOLUCIJU O GENOCIDU U PIVI I VELICI

Skupština Crne Gore:

- 1) najoštrije osuđuje počinjeni genocid u Pivi i Velici;
- 2) izražava najdublji i trajni pijetet prema svakoj žrtvi zločina u Pivi i Velici, kao i prema svim žrtvama nacifašizma na prostoru Crne Gore i bivše Jugoslavije;
- 3) ukazuje nadležnim državnim organima na neophodnost pružanja podrške preživjelim i porodicama postradalih, i iskazuje zahvalnost svima onima koji su dali doprinos u rasvjetljavanju ovih zločina;
- 4) ocjenjuje nedovoljnim saznanja, kako domaće, tako i relevantne međunarodne javnosti, o prirodi, razmjerama i posljedicama zločina u Pivi i Velici;
- 5) naglašava značaj i potrebu da se 7. jun i 28. jul ustanove za dane sjećanja na žrtve nacifašizma u Pivi i Velici;
- 6) ukazuje na značaj i neophodnost formiranja mješovite državne komisije koja bi imala za zadatak prikupljanje i temeljnu obradu činjenica i dokumentacione i druge dokazne građe, kako bi se dodatno rasvijetlili ovi zločini i popisala imena žrtava;

7) poziva Vladu Crne Gore da, u najkraćem roku, planira izgradnju memorijalnih centara u Pivi i Velici i obavezuje se da odobri dovoljan obim budžetskih sredstava za tu namjenu, u cilju prikladnog obilježavanja stradanja, zatim prikupljanja fotodokumentacione građe, istraživanja zločina i podizanja svijesti o njima, te razvoja kulture sjećanja;

8) podvlači potrebu da prikazi, objašnjenja i analize utvrđenih činjenica i nepobitnih dokaza o zločinima u Pivi i Velici zauzmu odgovarajuće mjesto u obrazovnim programima i nastavnom procesu, te budu predmet produbljenog naučnog izučavanja i istraživanja;

9) prihvata da učvršćuje svijest i javno razumijevanje činjenica o zločinima u Pivi i Velici i drugim nacifašističkim zločinima počinjenim na tlu Crne Gore i bivše Jugoslavije;

10) smatra prijeko potrebnim povezivanje sa međunarodnim memorijalnim ustanovama, institucijama i organizacijama koje se bave žrtvama nacifašizma i rasvjetljavanjem zločina;

11) obavezuje se da odobrava i predviđa redovna budžetska sredstva za radove u svim oblastima umjetnosti na temu stradanja od nacifašizma;

12) potvrđuje snažnu riješenost da razvija duh tolerancije, otvorenosti, solidarnosti, međunacionalnog i međuvjerskog razumijevanja i pomirenja, te da jača kapacitete za odlučno preveniranje svih pojava koje u osnovi imaju totalitarne ideje i prezir prema ljudskim pravima.

Broj: 00-71/21-6/4

EPA 249 XXVII

Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva

Predsjednica,

Danijela Đurović, s.r.

1195.

Posvećena dosljednoj primjeni univerzalnih pravila međunarodnog prava, prepoznatih u brojnim međunarodnim dokumentima, prije svih Povelji Ujedinjenih nacija i Završnom aktu iz Helsinkija, kojima su ustanovljeni principi očuvanja suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalnog integriteta međunarodno priznatih država, miroljubive koegzistencije, jednakosti i ravnopravnosti država i nepovredivosti državnih granica;

Opredijeljena da aktivno doprinosi mirnom i diplomatskom rješavanju svih postojećih međunarodnih i međudržavnih sporova;

Usredsređena na potrebu usklađivanja crnogorske vanjske politike sa vrijednostima i politikama Evropske unije, čijem članstvu teži i NATO saveza, čiji je naša država punopravni član;

Posvećena globalnom miru, stabilnosti, prosperitetu i poštovanju individualnih i kolektivnih ljudskih prava;

Snažno i nedvosmisleno, s tim u vezi, osuđujući svaki akt agresije na neku suverenu zemlju;

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

REZOLUCIJU POVODOM VOJNE AGRESIJE RUSKE FEDERACIJE NA UKRAJINU

1. Polazeći od principa dosljednog poštovanja međunarodnog prava, sistema Ujedinjenih nacija, posebno Povelje OUN, Skupština Crne Gore oštro osuđuje otvoreni čin agresije i vojne intervencije koje su preduzele oružane snage Ruske Federacije prema Ukrajini, kao nezavisnoj i međunarodno priznatoj državi.

2. Skupština Crne Gore apeluje na organe vlasti Ruske Federacije da hitno zaustavi vojna dejstva i prekine akt agresije kojim se direktno podriva suverenitet i teritorijalni integritet Ukrajine, uništavaju vojni i civilni objekti i ugrožavaju životi miliona ljudi, uglavnom civila.

3. Skupština Crne Gore poziva Organizaciju Ujedinjenih nacija, OEBS i druge relevantne međunarodne organizacije, ostale države, posebno članice EU i NATO saveza da iskoriste sva moguća diplomatska, politička i ekonomska sredstva u cilju odvratanja Ruske Federacije od daljeg nastavka agresivnih dejstava na teritoriji Ukrajine.

4. Skupština Crne Gore poziva Vladu Crne Gore i sve političke i društvene subjekte u našoj državi da bezrezervno, otvoreno i nedvosmisleno osude ovaj akt agresije, čije posljedice mogu biti nesagledive po evropski i svjetski mir i bezbjednost, a time i stabilnost regiona kojem Crna Gora pripada.

5. Skupština Crne Gore iskazuje punu podršku do sada preduzetim mjerama od strane Evropske unije i partnerskih država na suzbijanju akta agresije i iskazuje potpunu spremnost da Crna Gora svoju politiku do kraja usklađuje sa svojim saveznicima, u skladu sa univerzalnim principima pravičnosti i potrebom uspostavljanja mira na području koje je pod agresijom.

6. Skupština Crne Gore iskazuje najdublje saosjećanje sa narodom Ukrajine koji se trenutno suočava sa velikim izazovima i patnjama, i poziva građane, državne strukture i društvene organizacije da iskažu solidarnost i pruže svaki mogući oblik humanitarne pomoći.

Broj: 00-71/22-4/14

EPA 428 XXVII

Podgorica, 30. jula 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1196.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i čl. 2 i 3 Zakona o parlamentarnoj istrazi („Službeni list Crne Gore”, broj 38/12), Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O OTVARANJU PARLAMENTARNE ISTRAGE I
OBRAZOVANJU ANKETNOG ODBORA ZA
PRIKUPLJANJE INFORMACIJA I ČINJENICA O
POSTUPANJU NADLEŽNIH DRŽAVNIH ORGANA I DRUGIH SUBJEKATA U
VEZI SA PROJEKTOM VJETROELEKTRANE MOŽURA**

Član 1

Ovom odlukom Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) pokreće parlamentarnu istragu i obrazuje Anketni odbor (u daljem tekstu: Odbor) sa ciljem prikupljanja informacija i činjenica o postupanju nadležnih državnih organa i drugih subjekata u vezi sa projektom vjetroelektrane Možura na osnovu kojih Skupština Crne Gore može cijeniti da li je njihovim činjenjem ili nečinjenjem, povrijeđen javni interes i da li je kao posljedica njihovog činjenja ili nečinjenja nastupila šteta po građane i imovinu Crne Gore.

Član 2

Razlozi otvaranja parlamentarne istrage i obrazovanja Anketnog odbora proizilaze iz postojanja sumnje da se radi o međunarodnoj korupcionaškoj aferi u vezi sa davanjem u zakup, izgradnjom i radom vjetroelektrane na Možuri. Na Malti se vodi istraga povodom ubistva novinarkе, gospođe Dafne Karuane Galicije, koja je istraživala detalje ovog projekta.

Potrebno je prikupiti informacije i osvijetliti činjenice povodom sumnji da je rad nadležnih državnih organa i pojedinih privatnih firmi iz Crne Gore bio protivzakonit, te da su država, i građani kao poreski obveznici, u ovom poslu, navodno pretrpjeli višemilionsku štetu.

Član 3

Odbor će u sprovođenju parlamentarne istrage zahtijevati da mu se dostave odgovarajuće odluke, ugovori, izvodi iz evidencija i drugi akti nadležnih državnih, lokalnih i drugih organa i subjekata koji se odnose na pitanja koja su predmet parlamentarne istrage, kao i podatke o ponudama, uplatama, cijenama opreme i svim finansijskim transakcijama za šta Odbor procijeni da je potrebno pribaviti radi neposrednog uvida u iste, a sa ciljem objektivnog sagledavanja i utvrđivanja istine na osnovu stvarnog činjeničnog stanja.

Odbor će u cilju prikupljanja informacija i utvrđivanja činjenica pozvati da pred Odborom daju izjavu i odgovaraju na pitanja lica iz člana 13 Zakona o parlamentarnoj istrazi.

Član 4

Cilj parlamentarne istrage je da Skupština, na osnovu izvještaja svog Odbora, sačinjenog na osnovu prikupljenih informacija, datih izjava pred Odborom, izvršenog uvida u relevantnu dokumentaciju i na drugi način utvrđenog činjeničnog stanja, ocijeni da li su u (ne)postupanju nadležnih državnih organa i drugih subjekata u vezi sa predmetom parlamentarne istrage nastupile štetne posledice po imovinu, i ukupni javni interes Crne Gore, da nakon tog utvrdi eventualno postojanje političke odgovornosti konkretnih lica, da pokrene kod nadležnih organa postupke eventualne krivično-pravne odgovornosti, da pozove nadležne organe da pokrenu odgovarajuće postupke za utvrđivanje postojanja građansko-pravne odgovornosti i odgovarajuće postupke za poništenje ugovora i akata koji su donijeti na štetu Crne Gore, i

nađe način za obeštećenje, čime bi se otklonile, ili makar smanjile štete koje su nastale kao posledica takvih akata i ugovora.

Član 5

Odbor iz člana 1 ove odluke ima predsjednika, zamjenika predsjednika i deset članova.

Predsjednik i pet članova Odbora biraju se na usaglašeni predlog klubova poslanika parlamentarne opozicije.

Zamjenik predsjednika i pet članova Odbora biraju se na usaglašeni predlog klubova poslanika parlamentarne većine.

Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Odbora predlažu klubovi poslanika.

Član 6

Odbor je dužan da obavi parlamentarnu istragu, pripremi izvještaj i dostavi ga Skupštini u roku od 120 dana od dana početka primjene ove odluke. Ukoliko se ukaže potreba zbog obimnosti posla za produženjem roka, Odbor može donijeti odluku o produženju roka, ne dužem od 15 dana.

Odbor je dužan da najkasnije za 15 dana od dana zaključenja parlamentarne istrage pripremi i dostavi Skupštini izvještaj na usvajanje.

Članovi Odbora imaju pravo da izdvoje svoje mišljenje o pojedinim stavovima iz izvještaja sa kojima nijesu saglasni.

Izdvojena mišljenja članovi Odbora prilažu uz izvještaj i njegov su sastavni dio.

Nakon završetka sjednice Skupštine na kojoj se razmatra izvještaj Odbor prestaje sa radom.

Član 7

Sjednice Odbora su otvorene za javnost i na njima mogu učestvovati akreditovani predstavnici medija.

Sjednice Odbora se snimaju audio i video i sa svake sjednice se priprema stenogram.

Član 8

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”, a primjenjivaće se od 15. septembra 2022. godine.

Broj: 00-71/22-7/11

EPA 490 XXVII

Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva

Predsjednica,

Danijela Đurović, s.r.

1197.

Na osnovu člana 82 stav 1 tač. 3 i 8 Ustava Crne Gore i člana 4 stav 1 Zakona o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika operativne jedinice za zaštitu i spašavanje, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu („Službeni list CG“, br. 61/08, 31/17, 34/17 i 46/19), Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O UPUĆIVANJU PRIPADNIKA VOJSKE CRNE GORE U SASTAV SNAGA
SJEVERNOATLANTSKOG SAVEZA U SVRHU ODGOVORA NA KRIZE**

1. Upućuje se u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza u svrhu odgovora na krize do 60 (šezdeset) pripadnika Vojske Crne Gore.
2. Ministarstvo odbrane odrediće pripadnike Vojske Crne Gore iz tačke 1 ove odluke, utvrditi trajanje rotacije-smjene, izvršiti pripremu, obuku i opremanje, pratiti i koordinisati angažovanje u sastavu snaga Sjevernoatlantskog saveza u svrhu odgovora na krize, u skladu sa zakonom.
3. Upotreba pripadnika iz tačke 1 ove odluke vrši se u skladu sa planovima odbrane Alijanse, a na osnovu odluka Sjevernoatlantskog savjeta.
4. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 00-72/22-15/4
EPA 472 XXVII
Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1198.

Na osnovu člana 82 stav 1 tač. 3 i 8 Ustava Crne Gore i člana 4 stav 1 Zakona o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika operativne jedinice za zaštitu i spašavanje, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu („Službeni list CG“, br. 61/08, 31/17, 34/17 i 46/19), Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

ODLUKU

O IZMJENI ODLUKE O UPUĆIVANJU PRIPADNIKA VOJSKE CRNE GORE U SASTAV SNAGA SJEVERNOATLANTSKOG SAVEZA ZA BRZO REAGOVANJE (NATO RESPONSE FORCE-NRF)

Član 1

U Odluci o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza za brzo reagovanje (NATO Response Force-NRF) („Službeni list CG, broj 80/20“), tačka 1 mijenja se i glasi:

„1. U sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza za brzo reagovanje (NATO Response Force-NRF), upućuje se do 40 pripadnika Vojske Crne Gore.“

Član 2

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 00-72/21-46/5

EPA 386 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva

Predsjednica,

Danijela Đurović, s.r.

1199.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, povodom razmatranja Predloga zaključaka Odbora za ljudska prava i slobode povodom kontrolnog saslušanja ministra rada i socijalnog staranja (predstavnicu Ministarstva rada i socijalnog staranja), ministra prosvjete, ministra zdravlja (predstavnik Ministarstva zdravlja) i ministra pravde na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na praćenje realizacije Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja, održanog 25. septembra 2019. godine na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori” i Preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a”, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

ZAKLJUČKE

1. Skupština Crne Gore uočava na osnovu podataka i informacija saopštenih tokom konstruktivne rasprave na Kontrolnom saslušanju ministra rada i socijalnog staranja (predstavnicu Ministarstva rada i socijalnog staranja), ministra prosvjete, ministra zdravlja (predstavnik Ministarstva zdravlja) i ministra pravde na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na praćenje realizacije Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja, održanog 25. septembra 2019. na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori“ i Preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a“, održanom 22. juna 2022. godine, da su iskazani stavovi i mišljenja koja se mogu rezimirati na sledeći način:

- da su dnevni centri formirani u partnerstvu između tadašnjeg Ministarstva rada i socijalnog staranja, lokalnih samouprava, nevladinih organizacija i međunarodnih organizacija, jer se od države zahtijevala decentralizacija i deinstitucionalizacija sistema, te da su međunarodni partneri pohvaljivali ovaj segment zaštite djece sa smetnjama u razvoju;

- da su dnevni centri vrlo važna usluga, od velike pomoći djeci sa smetnjama u razvoju i njihovim porodicama, ali da je ova usluga vrlo skupa;

- da dnevni centri pružaju mnogo širu lepezu usluga od onih koje su definisane u okviru usluge dnevni boravak;

- da rad dnevnih centara u ovom momentu mora biti pod budnom pažnjom, jer su dnevni centri u velikom problemu zato što su se u proteklom periodu pojavile određene nejasnoće po pitanju njihovog finansiranja;

- da je Budžetom za 2022. godinu kroz programski budžet za regulisanje prava iz oblasti boračke i invalidske zaštite opredijeljeno oko 7,8 miliona eura, od čega je za transfere prema opštinama 1.357.000 eura, dok je za izdržavanje štićenika u domovima planiran iznos od oko 6,5 miliona eura, pri čemu su ova sredstva prikazana kumulativno i nijesu sva namijenjena za dnevne centre za djecu sa smetnjama u razvoju, već i za domove starih, smještaj u prihvatilištima i skloništima, Dječji dom „Mladost“ u Bijeloj i Malu grupnu zajednicu u Bijelom Polju;

- da bi u vrlo kratkom roku trebalo uraditi analizu finansiranja dnevnih centara, te pronaći model i adekvatno rješenje za postojeće probleme finansiranja dnevnih centara kako se ne bi ugrozio njihov opstanak;

- ukoliko se lokalnim samoupravama ne da jasna podrška u finansiranju dnevnih centara, postoji bojazan da drugih usluga u lokalnoj zajednici, osnovanih od strane lokalnih samouprava neće biti, zbog čega je neophodna dobra komunikacija sa lokalnim samoupravama kako bi se sagledali realni izvori prihoda i pronašao kompromis koji bi omogućio nesmetan nastavak rada dnevnih centara;

- da je potrebno raditi na edukaciji i obezbjeđivanju stručnjaka koji rade sa djecom u svim oblastima;

- da kvalitet rada svih dnevnih centara nije isti i da kapaciteti nekih dnevnih centara nijesu popunjeni iako u svim opštinama ima lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama u razvoju;

- da bazične usluge podrške porodicama djece sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori sada ne postoje i zbog nedostatka finansijskih sredstava nijesu održive, a UNICEF u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Ministarstvom finansija intenzivno radi da bi se riješila ova pitanja, jer u državi socijalne pravde mora se voditi računa o tome šta se dešava sa najranjivijim grupama stanovništva i šta im je dostupno;

- da je u završnoj fazi izrada nove strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2022-2027. godina u kojoj će biti posebno obrađena tema djece sa smetnjama u razvoju;

- da se konkursi za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama, raspisuju neblagovremeno, što im stvara probleme u radu i pružanju usluga djeci i mladima sa smetnjama u razvoju;

- da je odsustvo multisektorske saradnje između institucija i nevladinih organizacija dovelo do brojnih zastoja u radu dnevnih centara i nevladinih organizacija i

- da je neophodno unapređenje međusektorske saradnje i rane intervencije kod djece sa smetnjama u razvoju.

2. Polazeći od podataka i informacija saopštenih na Kontrolnom saslušanju ministra rada i socijalnog staranja (predstavnik Ministarstva rada i socijalnog staranja), ministra prosvjete, ministra zdravlja (predstavnik Ministarstva zdravlja) i ministra pravde, Skupština zaključuje da značajan broj preporuka sadržanih u Zaključku Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja o radu dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom, održanog 25. septembra 2019. godine i Analizi intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori u proteklom trogodišnjem periodu nije realizovan.

Stoga, Skupština poziva Vladu Crne Gore i nadležne subjekte: Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Savjet za prava djeteta, Savjet za prava lica sa invaliditetom, Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, Institut za javno zdravlje i Zajednicu opština Crne Gore da sa dužnom pažnjom i ozbiljnijim pristupom preduzmu aktivnosti na realizaciji preporuka i rješavanju uočenih problema u cilju poboljšanja položaja djece sa smetnjama u razvoju.

3. Skupština Crne Gore poziva Savjet za prava djeteta da usvoji Akcioni plan za implementaciju preporuka sadržanih u Analizi intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su na zahtjev Savjeta za prava djeteta iz 2018. godine uradile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a i koja je 2021. godine od strane Istraživačkog centra Innocenti u Firenci odabrana za jednu od deset najboljih u svijetu, a za koju su u istraživanju učestvovala skoro sve nevladine organizacije koje se bave ovom tematikom, kao i sva resorna ministarstva, Parlament, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, djeca i njihove porodice i u kojoj je fokus na analizi političkog i zakonodavnog okvira, sistema prikupljanja podataka, multisektorske saradnje i pristupa uslugama i kvaliteta usluga u različitim sektorima.

4. Skupština Crne Gore ocjenjuje da su dnevni centri za djecu sa smetnjama u razvoju, kao javne ustanove koje je, u okviru procesa decentralizacije i deinstitucionalizacije sistema u skladu sa strateškim dokumentima, formirala lokalna samouprava u partnerstvu sa tadašnjim Ministarstvom rada i socijalnog staranja, nevladinim organizacijama i međunarodnim organizacijama, dali značajan doprinos decentralizaciji i razvoju usluga na lokalnom nivou, a naročito zaštititi djece sa smetnjama u razvoju i njihovih porodica, o čemu svjedoči djelovanje 17 dnevnih centara koji pružaju usluge dnevnog boravka za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju, od čega je trenutno licencirano njih 16. Takođe, za pružanje ove usluge licencirana je i JU Dječji dom „Mladost” u Bijeloj i NVO Udruženje roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju „Pružite nam šansu Crne Gore”, tako da je ukupno 18 licenciranih pružalaca usluge dnevnog boravka koja pripada grupi usluga za podršku za život u zajednici i od posebnog je značaja za sprečavanje institucionalizacije djece sa smetnjama u razvoju, koju je tokom 2021. godine koristilo 243 djece.

5. Imajući u vidu da je u toku realizacija kompleksnog projekta „Reforma sistema utvrđivanja invaliditeta“, vrijednosti oko milion eura koji sprovodi Fond Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), u partnerstvu sa organizacijama civilnog društva koje predstavljaju lica sa invaliditetom, nadležnim ministarstvima i državnim institucijama i čiji je cilj uspostavljanje jedinstvenog tijela i jedinstvenih nacionalnih kriterijuma za utvrđivanje invaliditeta, Skupština Crne Gore pohvaljuje aktivnosti preduzete na realizaciji Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja o radu dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju iz septembra 2019. godine, što će doprinijeti reformi sistema utvrđivanja invaliditeta kojom treba da se suspenduje oko 30 postojećih komisija i uspostavi jedinstveno tijelo- Zavod koje bi vještačilo po novoj, jedinstvenoj nacionalnoj metodologiji za sve oblasti.

Skupština zahtijeva da Ministarstvo rada i socijalnog staranja, u saradnji sa Fondom Ujedinjenih nacija za razvoj, koji vodi proces i Institutom za javno zdravlje, koji rukovodi radnom grupom, nadležnom Odboru za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, dostavi informaciju o procesu izrade Jedinstvene metodologije procjene i vještačenja osoba sa invaliditetom, do sada preduzetim aktivnostima i procjeni kako će taj postupak uticati na realizaciju prava djece sa smetnjama u razvoju.

Skupština Crne Gore smatra da bi bilo značajno da Ministarstvo rada i socijalnog staranja, u saradnji sa Savjetom za prava djeteta i Savjetom za prava lica sa invaliditetom, ubrza aktivnosti u cilju što je moguće skorijeg uspostavljanja registra osoba sa invaliditetom, odnosno konsolidovane baze podataka o djeci sa smetnjama u razvoju, što je jedan od važnih preduslova za kreiranje politika usmjerenih na poboljšanje položaja lica sa invaliditetom u Crnoj Gori.

6. Skupština je upoznata da se do objekata za dnevne centre najčešće dolazilo tako što su lokalne samouprave davale objekte koji su uz određena finansijska sredstva međunarodnih partnera izgrađeni ili rekonstruisani i da lokalne samouprave plaćaju zarade zaposlenih, snose materijalne troškove koji se odnose na prevoz djece, grijanje, dok je država od formiranja prvog dnevnog centra participirala sa mjesečnim iznosom od 150 eura po korisniku. U međuvremenu su se desile izmjene, pa su pojedini dnevni centri ostali bez te mjesečne participacije od 150 eura.

Imajući u vidu da su dnevni centri za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju trenutno u velikom problemu zbog određenih nejasnoća u finansiranju, jer je ova usluga vrlo skupa, a sredstva lokalnih samouprava su limitirana zato što opštine svakog dana ostaju bez prihoda, način njihovog finansiranja treba postaviti na drugačiji način, a pravila o finansiranju moraju biti jasna i ne smiju se dozvoliti različita postupanja, Skupština Crne Gore poziva Ministarstvo rada i socijalnog staranja da, u partnerstvu sa Ministarstvom finansija, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom prosvjete i Zajednicom opština, uz podršku Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, uradi istraživanje o različitim modelima finansiranja

dnevnih centara, kao i da uradi fiskalnu procjenu finansiranja dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju, utvrdi preciznu cijenu koštanja usluge po djetetu na lokalnom nivou i sačini jasne preporuke za finansiranje i podjelu nadležnosti između nacionalnog i lokalnog nivoa u finansiranju ove usluge, jer je država odgovorna da napravi koncept finansiranja dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i mora postojati kontinuitet u pružanju usluga kako bi se nivo ljudskih prava lica sa invaliditetom i djece sa teškoćama u razvoju unaprijedio.

Skupština predlaže da se do trajnog i održivog rješavanja ovog problema nastavi sa već uspostavljenim modelom finansiranja koji podrazumijeva učešće države u plaćanju usluge dnevnog boravka kako djeca sa smetnjama u razvoju i njihovi roditelji ne bi bili dovedeni u nepovoljnu situaciju i kako se ne bi ugrozio opstanak dnevnih centara.

Skupština ocjenjuje da je veoma važna dobra komunikacija između predstavnika državnih institucija i lokalnih samouprava kako bi se jasno i na vrijeme znalo ko i koliko može participirati, kao i da je važan adekvatan model finansiranja usluga u sistemu socijalne i dječje zaštite, jer kad se ustanovi licencirani pružalac usluge, to mora pratiti jasna cijena koštanja i ne može se licenciranim pružaocima usluga tražiti da dodatno apliciraju za sredstva namijenjena nevladinom sektoru ili nekom drugom.

7. Imajući u vidu da je i pored više apela Ministarstva rada i socijalnog staranja, tek krajem 2021. godine samo nekoliko lokalnih samouprava izradilo lokalne planove socijalne i dječje zaštite koji nijesu bili blagovremeno usvojeni i dostavljeni Ministarstvu u odnosu na rokove koje je Vlada imala za predlaganje budžeta i planiranje sredstava za ovu godinu i koji ne ispunjavaju uslove propisane Pravilnikom o visini sredstava za razvoj, odnosno finansiranje usluge socijalne i dječje zaštite i kriterijumima za njihovu raspodjelu, Skupština apeluje na Zajednicu opština Crne Gore da animira opštine da, u skladu sa Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite 2018-2022. godina, donesu lokalne planove socijalne i dječje zaštite usklađene sa pomenutim Pravilnikom.

Takođe, Skupština ocjenjuje da je neophodno da Ministarstvo finansija poveća obim javnog finansiranja, posebno kada je riječ o uslugama u lokalnoj zajednici i diverzifikaciji pružalaca usluga.

8. Skupština zaključuje da međusektorska saradnja skoro ne postoji, a rad dnevnih centara u ovom momentu je vrlo problematičan sa različitih aspekata, iako se trude da kroz razne projekte unaprijede način rada i obezbijede edukaciju zaposlenih. Ukoliko se ovdje lokalnim samoupravama ne obezbijedi jasna podrška, Skupština izražava bojazan da drugih usluga u lokalnoj zajednici, osnovanih od strane lokalnih samouprava, neće biti jer kada se saberu zarade zaposlenih, materijalni troškovi i neposredna izdvajanja po korisniku doći će se do iznosa koji ne može biti manji od 1.000 do 1.200 eura po korisniku mjesečno, zbog čega se lokalne samouprave ne mogu ostaviti bez finansijskih sredstava potrebnih za te usluge.

Stoga je neophodna dobra komunikacija između Ministarstva finansija, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvjete i lokalnih samouprava kako bi se sagledali realni izvori prihoda i pronašao kompromis koji bi omogućio rad dnevnih centara.

Takođe, Skupština ukazuje na potrebu vođenja ozbiljnije državne politike u ovoj oblasti uz ocjenu da je Vlada morala imati aktivniju ulogu na uspostavljanju institucionalnog mehanizma kojim bi se utvrdila jača koordinacija i ozbiljnija materijalna podrška za djecu, a posebno djecu sa smetnjama u razvoju, čime bi se obezbijedilo elementarno dostojanstvo za ovu populaciju.

9. Skupština zaključuje da je neophodno unaprijediti koordinaciju na lokalnom nivou i među opštinama i u tom cilju razviti Standardne operativne procedure za rad i koordinaciju među sektorima, koje bi pojednostavile i približile djeci i porodicama procese prevencije, identifikacije, upućivanja, podrške i rehabilitacije.

10. Skupština Crne Gore ocjenjuje da preko Savjeta za prava djeteta, kao najvišeg tijela koje se bavi djecom na multisektorski način, treba obavezati resorna ministarstva (Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava) koja se bave zaštitom prava djeteta da preciziraju koliko finansijskih sredstava se na godišnjem nivou izdvaja iz državnog budžeta za usluge socijalne i dječje zaštite, te da informišu na koji način se vrši prioritizacija koje usluge u domenu socijalne i dječje zaštite će se podržati i koliki iznos od državnih sredstava, sredstava koja se opredjeljuju za finansiranje projekata nevladinih organizacija i sredstava Evropske unije se opredjeljuje za djecu sa smetnjama u razvoju.

11. Skupština poziva Ministarstvo finansija da uspostavi procedure sufinansiranja integrisanih međusektorskih usluga za djecu sa smetnjama u razvoju sa međuministarskog i lokalnog nivoa.

12. Polazeći od neprocjenjivog značaja dnevnih boravaka za djecu sa smetnjama u razvoju i njihove porodice u sprečavanju institucionalizacije djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom, Skupština zaključuje da je, u skladu sa realnim potrebama, neophodno nastaviti sa osnivanjem ovakvih ustanova u lokalnim samoupravama u kojima iste još uvijek ne postoje.

Iako prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva oko 11% stanovnika Crne Gore čine osobe sa invaliditetom, još uvijek se ne zna koliko je djece sa smetnjama u razvoju koja bi trebalo da imaju usluge u dnevnim centrima, a iste im nijesu omogućene.

Stoga, Skupština smatra da putem međusektorske saradnje i uključenjem Ministarstva zdravlja i Ministarstva prosvjete treba nastaviti sa širenjem spektra usluga koje ove ustanove mogu pružati. Takođe, potrebno je povećati raznovrsnost i spektar usluga i pružalaca usluga socijalne i dječje zaštite zasnovanih na porodici i zajednici u smislu kapaciteta, broja dostupnih mjesta i geografske distribucije.

13. Imajući u vidu obuhvat djece, opseg i kvalitet rada dnevnih centara, kao i podatak da u pojedinim dnevnim centrima nijesu popunjeni kapaciteti, a da Ministarstvo rada i socijalnog staranja nema nadležnost upravljanja resursima dnevnih centara, kao što su prostorije, vozila i drugi tehnički resursi koji bi se mogli ustupati nevladinim organizacijama, sugestija je Skupštine da se u nadležnim jedinicama na lokalnom nivou izmijene normativi koji bi omogućili intenziviranje saradnje sa nevladinim organizacijama koje bi mogle širiti lepezu usluga čime bi se povećao broj korisnika, za šta može poslužiti kao primjer Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju i lica sa invaliditetom u Pljevljima čiji je rad sa navedenog aspekta ocijenjen najboljim i koji ima izuzetnu saradnju sa NVU „Zračak nade“ gdje u zgradi Dnevnog centra prostor u prijedpodnevnim satima koristi Dnevni centar koji je prošle godine imao 33 korisnika, a u popodnevnim satima NVU „Zračak nade“ koji pruža usluge za 20-30 korisnika.

14. Skupština pohvaljuje namjeru Ministarstva rada i socijalnog staranja da unaprijedi saradnju i podrži nevladine organizacije u pravcu pružanja usluga korisnicima, kao i planirano izdvajanje od 430.000 eura za finansiranje projekata u oblasti zaštite lica sa invaliditetom za 2022. godinu.

S obzirom da se konkursi za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama raspisuju neblagovremeno i da su prošle godine ta sredstva dijeljena 30. odnosno 31. decembra, iako je odredba Zakona o nevladinim organizacijama da se konkursi raspisuju do 1. marta, a uzimajući u obzir da se i ove godine još uvijek nije započelo sa tim postupkom, što ne predstavlja partnerski odnos prema nevladinim organizacijama i da nije isto ukoliko se sredstva dijele u junu ili se raspodjela vrši u decembru, Skupština poziva da se ne dopusti kašnjenje javnih poziva za dodjelu ovih sredstava kako bi nevladine organizacije u što skorijem periodu bile u mogućnosti da pružaju usluge korisnicima.

Takođe, Skupština podržava namjeru Ministarstva rada i socijalnog staranja da, u skladu sa preporukama Komiteta Ujedinjenih nacija za prava djeteta i međunarodnim standardima, ubrza reformu sistema socijalne i dječje zaštite.

15. Skupština Crne Gore ocjenjuje neophodnim nastavak aktivnosti na usklađivanju zakona i politika sa Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravima djeteta i Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom i u tom pogledu izražava spremnost da, u skladu sa svojom nadležnošću, doprinese ovom procesu, te poziva resorna ministarstva i Vladu Crne Gore da pripreme neophodne predloge zakona u cilju njihovog usklađivanja sa pomenutim konvencijama.

Takođe, smatra da je potrebno progresivno mijenjati specifično zakonodavstvo koje se odnosi na djecu sa smetnjama u razvoju u oblastima obrazovanja i antidiskriminacije koje nije u skladu sa duhom Konvencije UN o pravima lica sa invaliditetom i u suprotnosti je sa filozofijom inkluzivnog obrazovanja.

16. Imajući u vidu da se u Crnoj Gori u radu sa djecom sa smetnjama u razvoju i dalje kontinuirano i dominantno koristi medicinski model, kao davno napušteni standard, Skupština je saglasna da Ministarstvo zdravlja treba da osigura primjenu modela zasnovanog na ljudskim pravima, bio-psiho-socijalnog modela.

Takođe, Skupština ocjenjuje da Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo prosvjete svoje aktivnosti treba da usmjere na kontinuirano ulaganje u rani razvoj i rano obrazovanje djece sa smetnjama u razvoju, jer je važno prepoznati smetnju u što ranijoj dobi da bi intervencija bila što kvalitetnija i da bi se sprovodilo inkluzivno obrazovanje.

17. Skupština zaključuje da je neophodno unaprijediti podršku djeci sa smetnjama u razvoju i njihovim porodicama kroz sprovođenje načela „sve informacije i usluge na jednom mjestu“, što se može ostvariti u okviru jednog centralnog multisektorskog tijela na nivou opštine, u okviru komisija za usmjeravanje u obrazovni sistem ili centara za socijalni rad, čije snaženje je neophodno jer je analiza iz 2018. godine pokazala velike nedostatke u njihovom radu.

Sistem pružanja usluga mora se učiniti jednostavnim za djecu sa smetnjama u razvoju i njihove porodice, jer isti treba da im omogući neometano kretanje kroz različite faze životnog ciklusa, dobijanje svih informacija na jednom mjestu, pristup stručnjacima različitih profila koji će biti dostupni djetetu i njegovoj porodici i osigurati neophodnu koordinaciju i pristup djeteta svim uslugama.

Takođe, Skupština ocjenjuje da svi sektori treba da uključe djecu i njihove porodice u planiranje, monitoring i evaluaciju politika, kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou.

18. Iako se u kontinuitetu preduzimaju aktivnosti na unapređenju znanja i vještina kadra koji neposredno radi sa djecom, Skupština ocjenjuje da sva resorna ministarstva i dalje treba da ulažu u unapređenje kapaciteta stručnih radnika koji rade sa djecom i mladima sa smetnjama u razvoju.

Takođe, važno je obezbijediti mobilnost stručnjaka i usluga u cilju otklanjanja postojećih izazova nejednakog teritorijalnog obuhvata i slabe pokrivenosti uslugama djece koja žive u ruralnim područjima.

Skupština ocjenjuje da je potrebno ojačati kapacitete Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u radu sa djecom sa smetnjama u razvoju i licima sa invaliditetom, posebno imajući u vidu proširenje nadležnosti Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u pogledu monitoringa implementacije Konvencije UN o pravima lica sa invaliditetom.

19. Kada je riječ o oblasti zdravlja, Skupština ocjenjuje da je neophodno kontinuirano ulagati u rani razvoj djeteta u cilju pružanja holističke-multisektorske podrške u najranijim fazama života i razvoja djeteta. Takođe, rano otkrivanje, kao i postupke intervencije i upućivanja treba pojednostaviti i približiti djetetu i porodici. Potrebno je razmotriti mogućnost

osnaživanja i proširivanja uloge i mandata savjetovališta pri domovima zdravlja kako bi se realizovala prvobitna ideja regionalnog i/ili lokalnog sistema ranog otkrivanja i intervencija.

20. Skupština zaključuje da je neophodno povećanje broja specijalizovanih stručnih radnika za podršku rehabilitaciji djece sa smetnjama u razvoju: dječjih neurologa, dječjih hirurga, specijalista za rehabilitaciju dječje fizikalne medicine, dječjih fizioterapeuta, dječjih psihologa i posebno dječjih psihijatarata.

Takođe, potrebno je razmotriti mogućnost uvođenja specijalizovanih nastavnih planova i programa za novo zanimanje- specijalista za ranu intervenciju i rehabilitaciju djece sa smetnjama u razvoju kako bi se pomjerali sa modela primarnog upliva defektologije u tu sferu i primarno posmatrali optimalne kapacitete djeteta, a ne njegove nedostatke.

21. S obzirom da na lokalnom nivou ne postoje mjerila i kriterijumi i da po postojećim zakonskim propisima opštine nijesu obavezne da pruže minimum usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite djeci sa smetnjama u razvoju i njihovim porodicama, a polazeći od informacije da je za sledeću godinu planirano donošenje nove strategije socijalne i dječje zaštite i novog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Skupština predlaže da Ministarstvo rada i socijalnog staranja tim aktima precizno definiše minimalni paket usluga koje opština treba da obezbijedi ovoj grupaciji i da se definišu nadležnosti između lokalnog i centralnog nivoa u pogledu finansiranja tih usluga.

22. Skupština pohvaljuje dosadašnje aktivnosti Ministarstva prosvjete preduzete na unapređenju inkluzivnog obrazovanja i realizaciji projekta “Dodatna stručna podrška za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama kroz saradnju centar za dnevni boravak – vrtić - osnovna škola” koji je pilotiran tokom 2021. godine u opštinama Kotor i Pljevlja i Gradskoj opštini Golubovci kroz Program podržan od strane Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori, a sve u cilju poboljšanja usluge na nivou lokalne zajednice pri centrima za dnevni boravak za funkcionalnu dodatnu stručnu podršku djeci sa posebnim obrazovnim potrebama usmjerenu u vrtić i osnovnu školu, kao i njegov nastavak tokom 2022. godine u istim sredinama, uz proširenje na Podgoricu, Cetinje, Tivat, Berane, Rožaje, Bijelo Polje, Ulcinj i Nikšić.

S obzirom da su obavljene analize, konsultacije, procjena potreba, obučeni kadar za ranu intervenciju, asistivnu tehnologiju i intenzivnu interakciju, kao i povezivanje dnevnih centara sa vrtićima i školama, te da su iskustva pokazala da je ovaj koncept primjeren, opravdan i daje konkretne i vidljive rezultate, zbog čega je ova vrsta povezanosti apsolutno dobrodošla, primjenjiva i preporučljiva da bude inkorporirana i ponuđena u svim opštinama u kojima postoje centri za dnevni boravak, Skupština pozdravlja najavu Ministarstva prosvjete da se početkom školske 2022/2023. godine planira veći intenzitet ovih aktivnosti.

S druge strane, Skupština je upoznata i sa uočenim izazovima i preprekama za kvalitetniju i stabilniju uslugu, jer su zakon, normativi i standardi za licencu limitirajući za dodatnu stručnu podršku i koncipirani su tako da je sadašnja usluga stacionarnog karaktera, a manje interventno-tretmanskog zbog čega je potrebno da se putem izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti reguliše ovaj primjer pozitivne prakse i dokazan model usluge.

23. Uz pohvalu za dosadašnje aktivnosti preduzete na unapređenju inkluzivnog obrazovanja, Skupština smatra da je potrebno poboljšati pristup djece sa smetnjama u razvoju predškolskom i stručnom obrazovanju obukom stručnjaka i bolje usmjerenim aktivnostima podizanja svijesti među roditeljima. Takođe, potrebno je kontinuirano raditi na unapređenju kvaliteta inkluzivnog obrazovanja i pružati kontinuiranu podršku nastavnicima u vidu kolegijalne i profesionalne podrške, mentorskog rada i saradnje sa roditeljima i zajednicama, zbog čega Ministarstvo prosvjete i Ministarstvo zdravlja treba da stave fokus na princip „sva djeca u inkluzivnom obrazovanju“ i da se oslanjaju na primarne usluge podrške porodici na lokalnom nivou.

Ovo stoga što dnevne centre za djecu sa smetnjama u razvoju treba posmatrati kao podršku obrazovanju onih kategorija djece koja se trenutno suočavaju sa marginalizacijom i

isključenošću, te kao posredničke centre za multidisciplinarnu rehabilitaciju i „laboratorije” integrisanih pristupa za svu djecu sa smetnjama u razvoju.

24. S aspekta poštovanja međunarodnih standarda, postojeća situacija koja podrazumijeva postojanje dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju u kojoj dijete od četiri godine boravi i prima uslugu u prostoru u kome boravi i prima uslugu mlado lice od 25 godina je neprihvatljiva i istu treba spriječiti, što je ukazano i u Zaključnim zapažanjima Komiteta UN za prava djeteta iz juna 2018. godine.

Skupština poziva Vladu Crne Gore da uložiti napore i unaprijedi usluge za mlada lica sa invaliditetom, kao što je stanovanje uz podršku, kako djeca sa smetnjama u razvoju ne bi završila u ustanovama za smještaj nakon sticanja punoljetstva.

25. Iako su u skladu sa Strategijom reforme pravosuđa za period 2019-2022. godina preduzete određene aktivnosti na unapređenju pravosudne infrastrukture u skladu sa principom najboljeg interesa djeteta, opremljeni sudovi u Podgorici, Nikšiću i Bijelom Polju i realizovana adaptacija prostora za rad sa djecom u krivičnim postupcima u državnim tužilaštvima u Podgorici, Beranama i Višem državnom tužilaštvu u Bijelom Polju, te uz pomoć američke ambasade obezbijedena audio-vizuelna oprema za saslušanje maloljetnika u Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici, Skupština Crne Gore ocjenjuje da je neophodno da Ministarstvo pravde i u predstojećem periodu ulaže napore na prilagađavanju pravosudnih postupaka i pravosudnih institucija specifičnim potrebama djece sa smetnjama u razvoju i omogućiti njihovo smisljeno učestvovanje u procesima.

26. Skupština ocjenjuje da proces razvoja specijalizovanih usluga za djecu sa smetnjama u razvoju, uključujući hraniteljstvo uz intenzivnu podršku i profesionalno hraniteljstvo za djecu sa smetnjama u razvoju koja su bez roditeljskog staranja treba da predstavlja prioritet Vlade Crne Gore, jednako kao i proces inkluzivnog obrazovanja.

27. Imajući u vidu prethodno urađeni Izvještaj Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu o radu dnevnih centara (boravaka) za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju za 2018. godinu koji je na Odboru za ljudska prava i slobode ocijenjen kao nedovoljno dobro metodološki pripremljen, jer, između ostalog, nije sadržao osvrt na finansiranje dnevnih centara, ocjenu stanja i rada dnevnih centara, niti su bile predložene mjere za unapređenje stanja, Skupština Crne Gore poziva Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Zavod za socijalnu i dječju zaštitu da do kraja 2022. godine ovog puta urade detaljnu evaluaciju rada dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, te da posebnu pažnju usmjere na analizu povezanosti i kompatibilnosti dnevnih centara sa drugim sektorima i da pripremljeni Izvještaj, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, dostave Odboru za ljudska prava i slobode.

28. Skupština Crne Gore će Zaključak dostaviti Vladi Crne Gore, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ministarstvu prosvjete, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu pravde, Ministarstvu finansija, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Savjetu za prava djeteta, Savjetu za prava lica sa invaliditetom, Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu, Institutu za javno zdravlje, Zajednici opština Crne Gore, na dalji postupak i Ministarstvu evropskih poslova, Dnevnom centru za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju- Herceg Novi, Dnevnom centru za djecu sa smetnjama u razvoju i lica sa invaliditetom- Pljevlja, Dnevnom centru za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju- Berane, JU Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica“, NVU „Zračak nade“- Pljevlja, NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“, NVO „Građanska alijansa“, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, na upoznavanje.

29. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore će, u skladu sa članom 77 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, pratiti realizaciju ovih zaključaka Skupštine, sačiniti izvještaj i dostaviti Skupštini.

Broj: 00-63-8/22-26/5

EPA 512 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1200.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 30 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore („Službeni list CG”, broj 80/20), Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

ODLUKU

O IMENOVANJU JEDNOG ČLANA SAVJETA RADIO I TELEVIZIJE CRNE GORE

Član 1

Za člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore imenuje se prof. dr Predrag Miranović, kandidat Crnogorske akademije nauka i umjetnosti.

Član 2

Mandat članu Savjeta Radio i Televizije Crne Gore, iz člana 1 ove odluke, traje do 11. juna 2025. godine.

Član 3

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

O b r a z l o ž e n j e

Skupština Crne Gore 27. saziva na sjednici Petog vanrednog zasijedanja u 2021. godini održanoj 28. septembra 2021. godine, konstatovala je ostavku Žarku Mirkoviću, članu Savjeta RTCG, kandidatu Crnogorske akademije nauka i umjetnosti.

Saglasno članu 35 stav 5 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore, žrijebom je određeno da mandat Žarku Mirkoviću traje četiri godine.

Članom 42 stav 3 Zakona određeno je da mandat člana Savjeta imenovanog po ponovnom javnom pozivu traje shodno mandatu kandidata iz kategorije predlagača koji ga predlaže u ponovnom postupku.

Shodno članu 47 stav 1 Zakona, predsjednik Skupštine Crne Gore je objavio Javni poziv Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti i Matici crnogorskoj za predlaganje kandidata za jednog člana Savjeta RTCG, broj 00-32-2/21-526 od 13. oktobra 2021. godine. Rok za predlaganje kandidata istekao je 24. novembra 2021. godine. Odboru su dostavljeni sljedeći predlozi: Predrag Miranović, predlog Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, broj:00-63-14/21-321 od 08. novembra 2021. godine i Ivan Jovović, predlog Matice crnogorske, broj:00-63-14/21-328 od 16. novembra 2021. godine.

Radna grupa u sastavu: Vladimir Martinović, koordinator rada Radne grupe, Radoš Zečević i Luid Škrelja, članovi Radne grupe, održala je dana 26. novembra 2021. godine sastanak, na kojem je, u saradnji sa Službom Administrativnog odbora, izvršila uvid u original dokumentaciju kandidata i ovlašćenih predlagača i sačinila Tabelarni prikaz o uvidu u dokumentaciju ovlašćenih predlagača i kandidata. Nakon uvida u dokumentaciju, Radna grupa je konstatovala, da su po Javnom pozivu za imenovanje jednog člana Savjeta RTCG, dva predlagača blagovremeno dostavili dokumentaciju i predložili dva kandidata, i to, Predraga Miranovića, kandidat CANU-a i Ivana Jovovića, kandidat Matice crnogorske.

Članom 31 stav 7 Zakona o nacionalnom javnom emiteru RTCG, određeno je da u slučaju da podnesu odvojene predloge, razmatraće se predlog predlagača prema redosljedu ovih predlagača, a ako taj predlog ne ispunjava propisane uslove razmatraće se predlog narednog predlagača, a u narednom postupku imenovanja Savjeta, ovlašćeni predlagači mijenjaju mjesto. Na osnovu navedenog člana Zakona, Radna grupa je konstatovala da pravo prvenstva

ima CANU, pa je izvršila uvid u dokumentaciju tog ovlaštenog predlagača. Uvidom u dokumentaciju ovlaštenog predlagača CANU-a, Radna grupa je konstatovala da ne postoji izjava o prihvatanju kandidature predloženog kandidata. S obzirom na ovu činjenicu, konstatovano je da ova kandidatura blagovremena ali nepotpuna, pa je razmotrila predlog Matice crnogorske kao ovlaštenog predlagača. Uvidom u dokumentaciju, utvrđeno je da nijesu dostavljeni finansijski izvještaji za prethodne tri godine, već izvještaji o novčanim tokovima, pa je Radna grupa konstatovala da je i ova dokumentacija blagovremena ali nepotpuna.

Administrativni odbor se na 23. sjednici održanoj, 29. novembra 2021. godine, upoznao sa stanjem u dokumentaciji ovlaštenih predlagača, nakon čega je većinom glasova -(ukupno je glasalo 11 poslanika - deset za – Milun Zogović, predsjednik Odbora, Luid Škrelja, zamjenik predsjednika Odbora, Radoš Zečević, Vladimir Martinović, Dragan Vukić, Miloš Konatar, Daliborka Pejović i Suzana Pribilović, članovi Odbora, Nikola Bajčetić, zamjena člana Odbora Vladana Raičevića i Zdenka Popović, zamjena člana Odbora Moma Koprivice i jedan uzdržani - Raško Konjević, član Odbora) utvrdio da su kandidature CANU i Matice crnogorske blagovremene, ali nepotpune.

Shodno rezultatima glasanja, Odbor je pozvao predsjednika Skupštine da ponovo pokrene postupak imenovanja jednog člana Savjeta RTCG, iz reda Crnogorske akademije nauka i umjetnosti i Matice crnogorske.

Na osnovu člana 47 stav 1 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore, predsjednik Skupštine Crne Gore, dana 15. decembra 2021. godine, objavio je Ponovni javni poziv Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti i Matici crnogorskoj, broj 00-32-2/21-526/4 od 15. decembra 2021. godine za predlaganje kandidata za imenovanje jednog člana Savjeta RTCG. Javni poziv je objavljen u „Službenom listu Crne Gore”, na veb sajtu Skupštine i u dnevnim novinama „Dan”. Rok za predlaganje kandidata istekao je 26. januara 2022. godine.

Članom 27 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore („Službeni list CG”, broj 80/20) određeno je da Savjet RTCG ima devet članova.

Članom 28 Zakona, određeno je da član Savjeta može biti afirmisani stručnjak iz oblasti koja je relevantna za obavljanje djelatnosti RTCG (novinarstvo, umjetnost, kultura, audiovizuelna medijska djelatnost, sociologija, istorija, pravo, ekonomija i dr.), koji je državljanin Crne Gore, ima prebivalište u Crnoj Gori, najmanje VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje pet godina radnog iskustva u oblasti relevantnoj za obavljanje djelatnosti RTCG.

Članom 30 Zakona određeno je da Savjet imenuje Skupština.

Članom 31 Zakona određeno je da kandidate za članove Savjeta predlažu: 1) univerziteti u Crnoj Gori, za jednog člana; 2) Crnogorska akademija nauka i umjetnosti i Matica crnogorska, za jednog člana; 3) nacionalne ustanove kulture i nevladine organizacije iz oblasti kulture, za jednog člana; 4) Privredna komora Crne Gore i udruženje poslodavaca koje je zastupljeno u Socijalnom savjetu, za jednog člana; 5) nevladine organizacije iz oblasti medija, osim udruženja emitera, za jednog člana; 6) nevladine organizacije iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, koje se bave ostvarivanjem i zaštitom: nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti; prava na zdravu životnu sredinu; prava potrošača; prava lica sa invaliditetom ili prava na obrazovanje i socijalnu zaštitu, za dva člana; 7) sindikati koji su zastupljeni u Socijalnom savjetu, za jednog člana i 8) Crnogorski olimpijski komitet i Crnogorski paraolimpijski komitet, za jednog člana.

Članom 42 Zakona određeno je da ako predlog liste nije kompletan, postupak se ponavlja za imenovanje članova Savjeta iz kategorije predlagača čiji predlog nije utvrđen. U slučaju iz stava 1 navedenog člana, predsjednik Skupštine dužan je da, u roku od 15 dana od dana utvrđivanja predloga liste, objavi ponovni javni poziv ovlaštenim predlagačima čiji predlozi

nijesu utvrđeni, na način propisan zakonom. Mandat člana Savjeta imenovanog po ponovnom javnom pozivu traje shodno mandatu kandidata iz kategorije predlagača koji ga predlaže u ponovnom postupku.

Administrativni odbor Skupštine Crne Gore sproveo je postupak utvrđivanja predloga liste za imenovanje jednog člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore, saglasno odredbama Zakonu o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore.

Administrativni odbor je na 27. sjednici, održanoj 18. februara 2021. godine, shodno Ponovnom Javnom pozivu za predlaganje kandidata za člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore, konstatovao da su iz kategorija ovlašćenih predlagača određenih članom 31 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore, Administrativnom odboru dostavljeni predlozi oba predlagača, i to za Predraga Miranovića, predlog Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, broj 00-63-14/21-7 od 21. januara 2022. godine i za Ivana Jovovića, predlog Matice crnogorske, broj 00-63-14/21-9 od 21. januara 2022. godine.

Članom 31 stav 6 Zakona, određeno je da ako predlagači iz stava 1 tač. 2, 4 i 8 ovog člana podnesu odvojene predloge, razmatraće se predlog predlagača prema redosljedu ovih predlagača, a ako taj predlog ne ispunjava propisane uslove, razmatraće se predlog narednog predlagača. Saglasno navedenom članu, a imajući u vidu činjenicu da predlog Crnogorske akademije nauka i umjetnosti ispunjava zakonske uslove, Odbor nije razmatrao predlog Matice crnogorske.

Odbor je utvrdio Listu blagovremenih i potpunih predloga kandidata za imenovanje jednog člana Savjeta RTCG broj 00-63-14/22-23 od 18. februara 2022. godine. Lista je objavljena na veb sajtu Skupštine, „Službenom listu Crne Gore” i dnevnim novinama „DAN”.

Administrativni odbor se na 31. sjednici, održanoj 8. juna 2022. godine, upoznao sa Obavještenjem Agencije za sprječavanje korupcije, broj 00-63-14/22-27 od 18. februara 2022. godine. U Obavještenju je navedeno da ne postoje zakonske smetnje za imenovanje kandidata prof. dr Predraga Miranovića za člana Savjeta RTCG. Takođe, Odbor se upoznao sa Uvjerenjem Ministarstva pravde broj 00-63-14/22-32/1 od 16. marta 2022. godine, u kojem je konstatovano da za kandidata Predraga Miranovića ne postoje podaci u kaznenoj evidenciji.

Nakon konstruktivne rasprave, članovi Odbora su se izjasnili o predloženom kandidatu iz kategorije ovlašćenog predlagača.

Za Predraga Miranovića, kandidata Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, glasalo je deset poslanika, šest za (Suzana Pribilović, predsjednica Odbora, Luid Škrelja, Dragan Vukić, Ivan Mitrović, Daliborka Pejović i Kenana Strujić – Harbić, članovi Odbora) i četiri uzdržana (Budimir Aleksić, Vladan Raičević, Maja Vukićević i Vladimir Martinović, članovi Odbora). Odbor je većinom glasova utvrdio PREDLOG LISTE ZA IMENOVANJE JEDNOG ČLANA SAVJETA RTCG PO OVLAŠĆENOM PREDLAGAČU i predložio Skupštini Crne Gore da se za člana Savjeta RTCG imenuje prof. dr Predrag Miranović, kandidat Crnogorske akademije nauka i umjetnosti. Mandat kandidatu Crnogorske akademije nauka i umjetnosti traje do 11. juna 2025. godine, saglasno članu 42 stav 3 Zakona.

Administrativni odbor Skupštine Crne Gore na 32. sjednici, održanoj 16. juna 2022. godine, u smislu člana 40 Zakona o nacionalnom javnom emiteru RTCG obavio je predstavljanje kandidata sa predložene Liste i kvalifikacije kandidata za člana Savjeta RTCG.

Predlog liste kandidata za imenovanje članova Savjeta i kvalifikacije kandidata objavljene su na sajtu Skupštine Crne Gore.

Skupština Crne Gore je razmotrila i prihvatila Predlog liste kandidata za imenovanje člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore, broj 00-63-14/22-89/4 od 17. juna 2022. godine, i saglasno svojim ovlašćenima iz člana 41 Zakona donijela odluku o imenovanju člana Savjeta Radio i Televizija Crne Gore.

Saglasno članu 35 stav 1 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore mandat članova Savjeta počinje danom imenovanja.
Na osnovu navedenog, odlučeno je kao u izreci.

Broj 00-74/22-13/1
EPA 494 XXVII
Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1201.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O RAZRJEŠENJU JEDNE ČLANICE I IZBORU DVA ČLANA ODBORA ZA
ANTI-KORUPCIJU SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Razrješava se dužnosti članice Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore Nataša Jevrić.

Za članove Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore biraju se Andrija Mandić i Andrija Popović.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-21/1
EPA 535 XXVII
Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1202.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O RAZRJEŠENJU JEDNE ČLANICE I IZBORU JEDNOG ČLANA I JEDNE
ČLANICE ODBORA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Razrješava se dužnosti članica Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore Maja Vukićević.

Za članove Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore biraju se Milun Zogović i Milosava Paunović.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-19/1
EPA 533 XXVII
Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1203.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O RAZRJEŠENJU JEDNE ČLANICE I JEDNOG ČLANA I IZBORU DVA ČLANA I
JEDNE ČLANICE ODBORA ZA ZDRAVSTVO, RAD I SOCIJALNO STARANJE
SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Razrješavaju se dužnosti članova Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore Draginja Vuksanović Stanković i Abaz Dizdarević.

Za članove Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore biraju se Adnan Striković, Janko Milatović i Lidija Kljajić.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-17/1

EPA 531 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva

Predsjednica,

Danijela Đurović, s.r.

1204.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O RAZRJEŠENJU JEDNOG ČLANA I IZBORU JEDNE ČLANICE ODBORA ZA
RODNU RAVNOPRAVNOST SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Razrješava se dužnosti člana Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore Abaz Dizdarević.

Za članicu Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore bira se Nela Savković-Vukčević.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-18/1
EPA 532 XXVII
Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1205.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za člana Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore bira se Janko Milatović.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-20/1

EPA 534 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1206.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

ODLUKU
O IZBORU TRI ČLANA ODBORA ZA MEĐUNARODNE ODNOSI I ISELJENIKE
SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za članove Odbora za međunarodne odnose i iseljenike Skupštine Crne Gore biraju se Andrija Mandić, Bogdan Božović i Suljo Mustafić.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-22/1

EPA 536 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1207.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA PROSVJETU, NAUKU, KULTURU I
SPORT SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za člana Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore bira se Suljo Mustafić.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-23/1

EPA 537 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1208.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU JEDNE ČLANICE I JEDNOG ČLANA ODBORA ZA TURIZAM,
POLJOPRIVREDU, EKOLOGIJU I
PROSTORNO PLANIRANJE SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za članove Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore biraju se Nataša Jevrić i Bogdan Božović.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-24/1

EPA 538 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva

Predsjednica,

Danijela Đurović, s.r.

1209.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU JEDNE ČLANICE ZAKONODAVNOG
ODBORA SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za članicu Zakonodavnog odbora Skupštine Crne Gore bira se Nela Savković-Vukčević.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-25/1

EPA 539 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1210.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA POLITIČKI SISTEM, PRAVOSUĐE I
UPRAVU SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za člana Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu Skupštine Crne Gore bira se Danijel Živković.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-26/1

EPA 540 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1211.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU DVA ČLANA ODBORA ZA EKONOMIJU, FINANSIJE I BUDŽET
SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za članove Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore biraju se Adnan Striković i Bogdan Božović.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-27/1

EPA 541 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1212.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU DVA ČLANA ODBORA ZA BEZBJEDNOST I ODBRANU SKUPŠTINE
CRNE GORE

Član 1

Za članove Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore biraju se Andrija Mandić i Suljo Mustafić.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 00-74/22-28/1

EPA 542 XXVII

Podgorica, 28. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1213.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O RAZRJEŠENJU JEDNOG ČLANA I IZBORU JEDNE ČLANICE ODBORA ZA
ANTIKORUPCIJU SKUPŠTINE CRNE GORE**

Član 1

Razrješava se dužnosti član Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore Nikola Rakočević.

Za članicu Odbora za antikorupciju Skupštine Crne Gore bira se Lidija Kljajić.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj 00-74/22-29/1

EPA 543 XXVII

Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1214.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA
BEZBJEDNOST I ODBRANU SKUPŠTINE CRNE GORE**

Član 1

Za člana Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore bira se Nikola Rakočević.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj 00-74/22-30/1

EPA 544 XXVII

Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1215.

Na osnovu člana 82 stav 1 tacka 3 Ustava Crne Gore i člana 36b Zakona o manjinskim pravima i slobodama („Službeni list RCG”, br. 31/06, 51/06, 38/06 i „Službeni list CG”, br. 02/11, 08/11 i 31/17), Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

ODLUKU
O IZBORU DESET ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA FONDA ZA ZAŠTITU I
OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA

Član 1

Za članove Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava biraju se:

1. Ervin Duraković, predstavnik Skupštine Crne Gore;
2. Mersad Latić, predstavnik Skupštine Crne Gore;
3. Mefit Tela, predstavnik Ministarstva za ljudska i manjinska prava;
4. Bejto Šahmanović, predstavnik Bošnjačkog vijeća u Crnoj Gori;
5. Marko Ugrin, predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore;
6. Senad Sejdović, predstavnik Romskog savjeta;
7. Momčilo Vuksanović, predstavnik Srpskog nacionalnog savjeta;
8. Suada Begović, predstavnica Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore;
9. Adriana Hoxha, predstavnica nacionalnog savjeta Albanaca i
10. Denis Vukotić, predstavnik organa državne uprave nadležnog za medije.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj 00-74/22-31/1
EPA 548 XXVII
Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1216.

Na osnovu člana 82 stav 1 tacka 3 Ustava Crne Gore, člana 36b stav 1 tačka 5 Zakona o manjinskim pravima i slobodama i člana 3 Odluke o osnivanju Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava („Službeni list CG”, br. 13/08, 64/11 i 68/17), Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZBORU JEDNE ČLANICE UPRAVNOG ODBORA FONDA ZA ZAŠTITU I
OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA IZ REDA NEZAVISNIH EKSPERATA
KOJI SE BAVE LJUDSKIM I MANJINSKIM PRAVIMA**

Član 1

Za članicu Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava iz reda nezavisnih eksperata koji se bave ljudskim i manjinskim pravima bira se Edina Hasanaga Čobaj.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj 00-74/22-32/1
EPA 549 XXVII
Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1217.

Na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore a u vezi sa čl. 52 i 55 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti („Službeni list CG”, br. 79/08, 70/09, 44/12 i 22/17), Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O IMENOVANJU PREDsjedNIKA I JEDNOG ČLANA SAVJETA AGENCIJE ZA
ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA**

Član 1

Za predsjednika Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama imenuje se Željko Rutović.

Za člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama imenuje se Zoran Vujičić.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj 00-74/22-33/1
EPA 550 XXVII
Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1218.

Na osnovu čl. 29 i 30 Zakona o izboru odbornika i poslanika ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 4/98, 5/98, 17/98, 14/00, 18/00, "Službeni list Savezne Republike Jugoslavije", br. 73/00, 9/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06, 56/06, "Službeni list Crne Gore", br. 46/11, 14/14, 47/14, 12/16, 60/17, 10/18 i 109/20) Skupština Crne Gore 27. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 30. jula 2022. godine, donijela je

ODLUKU
O IMENOVANJU JEDNOG ČLANA DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE IZ REDA
PREDSTAVNIKA CIVILNOG DRUŠTVA, NEVLADINOG SEKTORA I
UNIVERZITETA

Za člana Državne izborne komisije iz reda predstavnika civilnog društva, nevladinog sektora i univerziteta imenuje se Damir Suljević.

Broj 00-74/22-34/1
EPA 551 XXVII
Podgorica, 30. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore 27. saziva
Predsjednica,
Danijela Đurović, s.r.

1219.

Na osnovu člana 235 stav 5 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list CG", br. 33/12, 58/14, 14/17 i 66/19), Ministarstvo prosvjete donijelo je

**PRAVILNIK
O DOPUNI PRAVILNIKA O BLIŽEM NAČINU ORGANIZOVANJA I
SPROVOĐENJA POLAGANJA VOZAČKOG ISPITA**

Član 1

U Pravilniku o bližem načinu organizovanja i sprovođenja polaganja vozačkog ispita ("Službeni list CG", broj 82/16) u članu 17 poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

“Polaganje praktičnog dijela ispita iz stava 1 ovog člana za kategorije vozila: AM, A1, A2, A, B1, B, B+E i T traje najmanje 25 minuta, a za kategorije vozila: C1, C, C1+E, C+E, D, D1, D+E i D1+E traje najmanje 45 minuta.”

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 18/3-02-011/22-6551/1

Podgorica, 29. jula 2022. godine

Ministar,
mr **Miomir Vojinović**, s.r.

1220.

Na osnovu člana 50 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11, 36/13, 39/13, 47/17, 59/21 i 146/21) i člana 18 stav 1 Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Ministarstvo prosvjete donijelo je

R J E Š E N J E
O IZDAVANJU LICENCE PRIVATNOJ USTANOVI AUTO ŠKOLA „START
SMART”, PLJEVLJA

1. Izdaje se licenca za rad Privatnoj ustanovi Auto škola „Start smart”, sa sjedištem u Pljevljima, vlasništvo Gazdić Srđana iz Pljevalja, koja ispunjava uslove za osposobljavanje kandidata za vozače motornih vozila kategorije „B“.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

UPI-17/4-03-341/22-5120

Podgorica, 29. juna 2022. godine

Ministar,
mr **Miomir Vojinović**, s.r.

1221.

Odluka Ustavnog suda Crne Gore kojom se ukida Zakon o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore”, broj 50/20.) i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke

Ustavni sud Crne Gore, u sastavu: predsjednik Budimir Šćepanović i sudije – Milorad Gogić, Miodrag Iličković i Desanka Lopičić, na osnovu odredaba člana 149. stav 1. tačka 1. Ustava Crne Gore i člana 48. tačka 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 11/15.), na sjednici od 28. jula 2022. godine, donio je

ODLUKU

I UKIDA SE Zakon o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore”, broj 50/20.) i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke.

II Ova odluka objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

O b r a z l o ž e n j e

11. Predlogom 15 poslanika Demokratskog fronta – NSD, DIP, RP, u Skupštini Crne Gore (Slaven Radunović, Simonida Kordić, Janko Milatović, Jovan Jole Vučurović, Jelena Božović, Budimir Aleksić, Andrija Mandić, Milan Knežević, Milun Zogović, Predrag Bulatović, Maja Vukićević, Dragan Bojović, Maksim Vučinić, Dejan Đurović i Nataša Jevrić) pokrenut je postupak za ocjenu ustavnosti Zakona, označenog u izreci.

1.1. Inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredbe člana 209.a istog zakona podnijele su NVO “Centar za demokratsku tranziciju”, sa sjedištem u Podgorici i NVO “Akcija za socijalnu pravdu”.

1.1.1. U predlogu je, pored ostalog, navedeno:

„(...) predmetni, osporeni propis je neustavan u cjelini, i u potpunosti protivan potvrđenim međunarodnim ugovorima i to u odnosu na: odredbe člana 45. (...) 91. stav 3.(...) i člana 147. stav 1. Ustava (...); osporeni propis je nesporno usvojen običnom većinom umesto dvotrećinskom kako to Ustav nalaže (...). osporenim aktom se nesporno uređuje izborni sistem. Predmetna konstatacija nesporna je iz obrazloženja predloga osporenog akta (od 25. aprila 2022. godine): „zbog nepostojanja konstruktivnog angažovanja svih parlamentarnih aktera nije došlo do političkog dijaloga te stoga, odbor za sveobuhvatnu izbornu reformu nije ispunio zadatak stvaranja normativnog okvira za održavanje svih redovnih lokalnih izbora u Crnoj Gori, u jednom danu, uvažavajući preporuke OEPS/ODIHR-a”. (...).

Dakle, sam predlagač konstatuje da sporni tekst treba da bude privremeni supstitit za „sveobuhvatnu izbornu reformu” dakle privremeno uređenje izbornog sistema i potpuno je jasno da je za takvu zakonodavnu aktivnost bila potrebna dvotrećinska većina.

Činjenica da je sporni tekst inkorporiran u Zakon o lokalnoj samoupravi a ne u Zakonu o izboru odbornika i poslanika, upravo govori o činjenici da je donosilac spornog akta svesno zaobišao dvotrećinsko odlučivanje iako se u pogledu materije regulisanja sporni tekst nesporno bavi uređenjem izbornog sistema i to u dijelu termina održavanja izbora. U tom smislu je nesporno da je nakon usvajanja važećeg Ustava Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika (objavljen u „Službenom listu CG”, br. 46/2011 od 16. 09. 2011. godine) donijet dvotrećinskom većinom (...).

Predmetni osporeni tekst predstavlja direktno kršenje zabrane povratnog dejstva, imajući u vidu da je nadležni državni organ (Predsjednik Crne Gore) ranije donio odluke o raspisivanju izbora za odbornike u Skupštini Glavnog grada Podgorica i skupštinama opština (Bar, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Plužine,

Pljevlja, Šavnik i Žabljak), kojima u junu, odnosno julu ove godine ističe mandat, kao i odluke o raspisivanju prijevremenih izbora za odbornike, u skupštinama opština (Budva i Tivat), koje je prethodno raspustila Vlada Crne Gore.

U tom smislu navedeni organ je donio:

-Odluku o raspisivanju prijevremenih izbora za odbornike u Skupštini opštine Tivat („Sl.list Crne Gore”, br.27/22. i „Sl.list Crne Gore-opštinski propisi”, br. 10/22.) od 12. marta 2022. godine;

-Odluku o raspisivanju prijevremenih izbora za odbornike u Skupštini opštine Budva („Sl.list Crne Gore”, br. 35/22. i „Sl.list Crne Gore-opštinski propisi”, br. 14/22.), od 2. aprila 2022. godine; Odluku o raspisivanju izbora za odbornike u Skupštini opštine Plužine i Skupštine opštine Žabljak („Sl.list Crne Gore”, br. 38/22. i „Sl.list Crne Gore-opštinski propisi”, br. 15/22.), od 6. aprila 2022. godine;

-Odluku o raspisivanju izbora za odbornike u Skupštini opštine Bijelo Polje i Skupštini opštine Šavnik („Sl.list Crne Gore”, br. 41/22. i „Sl.list Crne Gore-opštinski propisi”, br. 17/22.), od 13. aprila 2022. godine;

-Odluku o raspisivanju izbora za odbornike u Skupštini opštine Bar, Skupštini opštine Danilovgrad, Skupštini opštine Kolašin i Skupštini Glavnog grada Podgorica („Sl.list Crne Gore”, br. 45/22. i „Sl.list Crne Gore-opštinski propisi”, br. 18/22.), od 20. aprila 2022. godine;

-Odluku o raspisivanju izbora za odbornike u Skupštini opštine Pljevlja („Sl.list Crne Gore”, br.49/22. i „Sl.list Crne Gore-opštinski propisi”, br. 21/22.) od 4. maja 2022. godine (...).

Prema tome prije donošenja spornog propisa donijete su odluke o raspisivanju izbora za skupštine opština u 10 opština kao i odluka u odnosu na Glavni Grad Podgorica, od čega su u dvije opštine izbori prijevremeni (Tivat i Budva gdje je odlukom Vlade donšlo do raspuštanja skupštine opštine).

Članom 105. Zakona o izboru odbornika i poslanika (...) proisano je sledeće: „prijevremeni izbori za odbornike, odnosno poslanike raspisuju se i održavaju u slučaju raspuštanja skupštine ili donošenja odluke o skraćanju mandata skupštine. Prijevremeni izbori se raspisuju i sprovode na način i po postupku koji su ovim zakonom utvrđeni za sprovođenje izbora”.

U konkretnom slučaju bilo da su prijevremeni bilo da su redovni izbori, a koji su već raspisani svoje utemeljenje imali su i imaju u propisima koji su važili u momentu raspisivanja.

Osporenim aktom pokušava se naknadno promijeniti već zasnovani pravni odnos (kandidovanje...kao i sve druge izborne radnje), što je u suprotnosti sa zabranom povratnog dejstva.

U sprovođenju testa ustavnosti osporenog akta Predlagači smatraju da se mora poći od toga da je načelo vladavine prava inherentno svim odredbama Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (...).

Kao sadržinu vladavine prava Evropski sud najčešće navodi načelo zakonitosti (principle of lawfulness), načelo pravne sigurnosti, načelo pravne izvjesnosti, načelo pravne predvidljivosti i načelo procesne poštenosti (...).

Pravni osnov je, kao što vidimo u cjelosti izostao-budući da je osporenim aktom direktno prekršeno pravilo iz člana 91. stav 3. Ustava, kvalitet zakona je upitan sa aspekta i obrazloženja i domašaja, osporeni akt je apsolutno bio nepredvidljiv, odnosno on naknadno stupa na pravnu snagu nakon što su rokovi za izborne radnje u 11 jedinica lokalne samouprave već počeli da teku.

U stavu 2. člana 147. (zabrana povratno dejstvo) propisano je:(...).

Međutim iz priloženog predloga zakona niti jednom riječju se ne pominje niti javni interes,niti da je isti na bilo koji način utvrđen.

Osporeni akt je nesaglasan sa članom 45. Ustava Crne Gore (biračko pravo) (...).

Ovo konkretno znači da je osporenim aktom – a po osnovu zabranjene retroaktivnosti – formalno onemogućeno ostvarivanje pasivnog biračkog prava kandidatima sa označene izborne liste.

Ukoliko bi osporeni akt ostao na pravnoj snazi stvorio bi se opasan i protivustavan presedan po kojem je intervencijom zakonodavca moguće proizvoljno mjenjati izborni sistem i to dok traju ranije zakazane izborne radnje (...).

Predložili su “da Ustavni sud Crne Gore svojim rješenjem hitno pokrene postupak ocjene ustavnosti osporenog akta te da nakon sprovedenog postupka donese odluku” kojom će ukinuti Zakon o dopuni Zakona

o lokalnoj samoupravi objavljen u „Službenom listu Crne Gore”, broj 50/2022., od 9.05.2022. godine – u cjelosti.

1.1.2. U inicijativi NVO „Centar za demokratsku tranziciju” je, pored ostalog, navedeno:

“(…), da je ovom odredbom produžen mandat skupštinama opština i njihovim odbornicima i nakon isteka perioda od četiri godine.

Članom 37. Zakon o lokalnoj samoupravi propisano je: (...) Zakon ne predviđa mogućnost produženja mandata skupštinama osim u slučaju vanrednog srtaanja ili vanredne situacije kako je predviđeno članom 37. stav 3.

Članom 5. stav 1. Zakonom o izboru odbornika i poslanika, propisano je: (...). Zakon ne predviđa mogućnost produženja trajanja mandata odbornika.

Zakon o izboru odbornika i poslanika je zakon koji se usvaja kvalifikovanom većinom, što je propisano u članu 91. stav 3. Ustava Crne Gore:

Zakoni kojima se uređuje izborni sistem, kakav je Zakon o izboru odbornika i poslanika, donose se dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika (istom većinom kojom se donosi i mijenja Ustav).

Članom 45. Ustava Crne Gore zagantovano je biračko pravo građana.

Članom 25. Ustava Crne Gore definisana je mogućnost privremenog ograničenja prava i sloboda građana (...).

Nijesu nastupile okolnosti koje bi dovele do uvođenja ratnog ili vanrednog stanja i opravdale ograničenja biračkog prava.

Član 17. Zakona o lokalnoj samoupravi upućuje na shodnu primjenu odredaba ovog zakona i na opštinu u okviru Glavnog grada, Glavni grad i Prijestonicu ako posebnim zakonom nije drukčije propisano.

Zakon o Glavnom gradu („Sl. list RCG”, br. 065/05. i „Sl. list CG”, br. 088/90., 072/10., 002/16.) u članu 12. stav 3. propisuje da mandat skupštine Glavnog grada traje 4. godine. Isti zakon u članu 27. stav 3. propisuje da mandat skupštine opštine traje 4. godine. Napadnutim odredbama je mandat Skupštine Glavnog grada Podgorica i mandat Skupštine opštine Golubovci produžen na period duži od 4. godine.

Univerzalno prihvaćeni međunarodni izborni standardi zahtijevaju periodične izbore tj. da se izbori održavaju u regularnim intervalima ustanovljenim zakonom.

Predložili su (...) “da Ustavni sud nakon sprovedenog postupka donese Odluku kojom se utvrđuje da je Zakon o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi („Sl. list CG”, br. 50/2022.) odnosno novi član 209.a Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list CG”, br. 2/18., 34/19., 38/20. i 50/22.) u suprotnosti sa Zakonom o izboru odbornika i poslanika, Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima, Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, članom 3. Protokola 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i Ustavom Crne Gore”.

1.1.3. U inicijativi NVO „Akcija za socijalnu pravdu” je, pored ostalog, navedeno:

“(…), članom 37. stav 1. Zakona o lokalnoj samoupravi, propisano je (...) Ustavom CG propisano je: član 8. stav 1. (...) član 11. stav 3. (...) član 17. stav 2. (...) član 45. stav 2. (...) član 145. (...) i član 149. stav 1. tačka 1. (...), da suprotno Ustavu, osporenom odredbom Zakona o lokalnoj samoupravi narušava se princip zabrane svake neposredne ili posredne diskriminacije, iz člana 8. stav 1. Ustava, jer se lica sa biračkim pravom (aktivnim i pasivnim) u Pljevljima, Rožajama, Plavu, Tivtu, Budvi, Plužinama, Žabljaku, Bijelom Polju, Šavniku, Baru, Danilovgradu, Kolašinu, Glavnom gradu Podgorica i opštini Golubovci, koja je u okviru Glavnog grada, diskriminišu na način da se njihovo biračko pravo za izbor na nivou lokalne samouprave ostvaruje u roku dužem od četiri godine, za razliku od lica sa biračkim pravom u ostalim lokalnim samoupravama u Crnoj Gori, koji to pravo ostvaruju u roku od četiri godine. Nadalje je narušen princip jednakosti, iz člana 17. stav 2. Ustava, koji podrazumijeva da se ista pravna i činjenična stanja normiraju na isti način, odnosno da se pod istim uslovima i u istoj pravnoj situaciji obezbijedi jednakost svih subjekata, na koje se taj akt odnosi. Navedenim propisivanjem narušena je Ustavom garantovana jednakost u pravima, koja proističu iz lokalne

samouprave, a koja se odnose na pravnu situaciju da lica sa biračkim pravom (aktivnim i pasivnim) u svim lokalnim samoupravama u Crnoj Gori biraju skupštine lokalnih samouprava u roku od četiri godine (...).

Iz ustavne odredbe člana 145. proizilazi da se pravni poredak države temelji na hijerarhiji pravnih akata, čiju osnovu čini Ustav kao pravni akt najviše pravne snage. Načelom saglasnosti pravnih propisa utvrđena je suprematija Ustava u odnosu na zakon. Ovaj princip omogućava jedinstvenost i djelotvornost pravnog sistema i predstavlja jedan od bitnih elemenata ostvarivanja vladavine prava.

Osporena odredba Zakona o lokalnoj samoupravi, suprotno Ustavu, krši princip zabrane svake neposredne ili posredne diskriminacije i krši princip jednakosti pred zakonom. Predložili su "da Ustavni sud prihvati inicijativu, pokrene postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti i nakon sprovedenog postupka donese odluku kojom se utvrđuje da li je član 209.a Zakona o lokalnoj samoupravi u saglasnost sa Ustavom Crne Gore".

2. Skupština Crne Gore nije dostavila odgovor na navode sadržane u Predlogu.

3. S obzirom na to da je Predlogom i inicijativama osporen isti zakon, odnosno odredba istog zakona, Ustavni sud je, radi racionalnosti i vođenja jedinstvenog postupka i odlučivanja, spojio podneske, saglasno odredbama člana 50. Poslovnika Ustavnog suda Crne Gore¹.

3.1. Na sjednici od 20. maja 2022. godine, Ustavni sud je, saglasno odredbi člana 53. stav 2. tačka 6. Poslovnika Ustavnog suda Crne Gore² donio Odluku o prioritonom razmatranju ovog predmeta.

4. Osporenim Zakonom propisano je:

“Član 1.

U Zakonu o lokalnoj samoupravi („Službeni list CG”, br. .2/18., 34/19. i 38/20.) poslije člana 209 dodaje se novi član koji glasi:

Član 209.a

Izuzetno od odredbe člana 37. stav 1. ovog zakona prvi naredni izbori za odbornike u skupštinama opština: Pljevlja, Rožaje, Plav, Tivat, Budva, Plužine, Žabljak, Bijelo Polje, Šavnik, Bar, Danilograd, Kolašin, Glavni grad Podgorica i u Skupštini opštine Golubovci opštine u okviru Glavnog grada, u skladu sa ovim zakonom, održaće se u istom danu, a najkasnije do 30. oktobra 2022. godine.

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore”.

5. Za odlučivanje u ovom predmetu pravno relevantne su odredbe sljedećih propisa:

Ustava Crne Gore:

“DIO PRVI OSNOVNE ODREDBE

Država

Član 1.

Crna Gora je građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava.

---

¹“Službeni list Crne Gore”, broj 7/16.

²“Službeni list Crne Gore”, broj 7/16.

Suverenost

Član 2. st. 2. i 3.

Građanin vlast ostvaruje neposredno i preko slobodno izabраниh predstavnika.

Ne može se uspostaviti niti priznati vlast koja ne proističe iz slobodno izražene volje građana na demokratskim izborima, u skladu sa zakonom.

Pravni poredak

Član 9

Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Zakonodavstvo

Član 16. tačka 1.

Zakonom se, u skladu sa Ustavom, uređuju:

1) način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje;

DIO DRUGI

Ljudska prava i slobode

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Osnov i jednakost

Član 17. stav 1.

Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma.

Ograničenje ljudskih prava i sloboda

3. POLITIČKA PRAVA I SLOBODE

Biračko pravo

Član 45.

Pravo da bira i da bude biran ima državljanin Crne Gore koji je navršio 18 godina života i ima najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori.

Biračko pravo se ostvaruje na izborima.

Biračko pravo je opšte i jednako.

Izbori su slobodni i neposredni, a glasanje je tajno.

Sastav Skupštine

Član 83. stav 2.

Skupština ima 81 poslanika.

DIO TREĆI

UREĐENJE VLASTI

1. SKUPŠTINA CRNE GORE

Odlučivanje

Član 91. stav 3.

Skupština odlučuje dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika o zakonima kojima se uređuje izborni sistem i imovinska prava stranaca.

LOKALNA SAMOUPRAVA
Način odlučivanja
Član 113. stav 1.

U lokalnoj samoupravi odlučuje se neposredno i preko slobodno izabranih predstavnika.

DIO PETI
USTAVNOST I ZAKONITOST
Saglasnost pravnih propisa
Član 145.

Zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis mora biti saglasan sa Ustavom i zakonom.

Zabrana povratnog dejstva
Član 147. st. 1. i 2.

Zakon i drugi propis ne može imati povratno dejstvo.
Izuzetno, pojedine odredbe zakona, ako to zahtijeva javni interes utvrđen u postupku donošenja zakona, mogu imati povratno dejstvo.

DIO ŠESTI
USTAVNI SUD CRNE GORE
Nadležnost Član 149. stav 1. tačka 1.

Ustavni sud odlučuje:

1) o saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima.”

Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (“Službeni list SFRJ”, broj 7/71.):

“TREĆI DIO
Član 25. stav 1. tač. a) i b)

Svaki građanin ima pravo i mogućnost, bez ikakve diskriminacije pomenute u članu 2. i bez neosnovanih ograničenja:

a) da učestvuje u upravljanju javnim poslovima, bilo neposredno, bilo preko slobodno izabranih predstavnika;

b) da bira i da bude biran na povremenim istinskim, opštim, jednakim i tajnim izborima, koji obezbjeđuju slobodno izražavanje volje birača.”

Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (»Službeni list SCG«-Međunarodni ugovori, br. 9/03. i 5/05.):

“Član 3.

Pravo na slobodne izbore

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uslovima koji obezbjeđuju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.”

6. Ustavni sud je, nakon razmatranja sadržine osporenog Zakona i postupka njegovog donošenja, utvrdio da nije u saglasnosti s odredbama člana 1. stav 2., člana 91. stav 3. i člana 145. Ustava i da su se stekli uslovi za njegovo ukidanje.

7. Ustavni sud je u ovom postupku utvrdio sljedeće činjenice:

- da je Zakon o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi donijela Skupština Crne Gore 27. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, 5. maja 2022. godine, na osnovu odredaba člana 82. stav 1. tačka 2. Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1. na Ustav Crne Gore;

- da je Predsjednik Crne Gore Zakon o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi vratio na ponovno odlučivanje, saglasno odredbi člana 94. stav 1. Ustava Crne Gore;

- da je Skupština Crne Gore na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, 9. maja 2022. godine, ponovno izglasala Zakon o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi i

- da je Zakon objavljen objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 50/22., od 9. maja 2022. godine, kada je i stupio na snagu.

8. Prilikom ocjene ustavnosti osporenog Zakona, odnosno odredbe člana 209.a tog zakona, Ustavni sud je pošao od pretpostavke njegove presumptivne ustavnosti koja proizlazi iz odredbe člana 145. Ustava, koja podrazumijeva usklađenost Ustava, zakona i drugih propisa, kao i obavezu poštovanja pravnog poretka države. Presumpcija ustavnosti nalaže tumačenje norme na način koji ne dovodi do neustavnih efekata, pa je Ustavni sud, taj princip, u svojoj praksi, imao u vidu gdje je god to bilo moguće. Ova presumpcija je neprimjenljiva ako određenu normu, s aspekta njene materijalne i formalne ustavnosti nije moguće tumačiti na taj način, a upravo je s takvom situacijom Ustavni sud bio suočen u ovom predmetu. Stoga je, u postupku ocjene ustavnosti osporenog Zakona, odnosno odredbe člana 209.a tog zakona, Ustavni sud pošao od najviših vrijednosti ustavnog poretka Crne Gore i garancija utvrđenih Ustavom.

8.1. Jedna od najviših ustavnih vrijednosti je princip vladavine prava, koji se ostvaruje primjenom načela saglasnosti pravnih propisa (član 1. stav 2. i član 145. Ustava) i podrazumijeva da zakon mora biti saglasan s Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis s Ustavom i zakonom. U pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava zakoni moraju biti opšti i jednaki za sve, a zakonske posljedice trebaju biti izvjesne za one na koje će se zakon primjenjivati. Ustavom je građanin, koji ima crnogorsko državljanstvo, određen kao nosilac suverenosti, koji vlast ostvaruje neposredno i preko slobodno izabranih poslanika (član 2. st. 1. i 2.), a zakonodavac je ovlašćen da uredi način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 16. tačka 1.). Biračko pravo je jedno od osnovnih ljudskih prava koje Ustav konstituiše, kao pravo državljanina Crne Gore da bira i da bude biran, uz uslov da je navršio 18 godina života, da ima najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori i to pravo se ostvaruje na slobodnim i neposrednim izborima, na kojima je glasanje tajno (član 45.).

8.1.1. Iz citiranih odredaba Ustava, takođe, proizilazi da se zakonom, pored ostalog, uređuju način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje, da Skupština ima 81 poslanika i da Skupština odlučuje dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika o zakonima kojima se, pored ostalog, uređuje izborni sistem. Osim osnovnih načela opštosti i jednakosti biračkog prava, odnosno tajnosti i neposrednosti glasanja, Ustav ne uređuje postupak izbora organa vlasti, u smislu vršenja izbornih radnji, niti propisuje određeni model izbornog sistema, već daje ovlašćenje zakonodavcu da, uz poštovanje ustavnih principa, uredi način ostvarivanja biračkog prava. Ustavno ovlašćenje za zakonsko uređivanje ostvarivanja biračkog prava, po ocjeni Ustavnog suda, podrazumijeva uređivanje svih materijalno – pravnih pitanja za ostvarivanje tog prava.

9. Strukturu izbornog sistema u Crnoj Gori čine potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori, zakoni, podzakonski akti i drugi opšti akti kojima su uređene izborne aktivnosti, prava i obaveze u procesu izbora, izborne jedinice, način glasanja, utvrđivanje rezultata izbora, postupak raspodjele mandata, pravila ponašanja subjekata u izbornim procesima i dr.

9.1. Ustavni sud je, stoga, u ovom predmetu imao u vidu i relevantne odredbe potvrđenih i objavljenih međunarodnih ugovora, koji su, saglasno odredbi člana 9. Ustava, sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

9.1.1. Odredbama člana 25. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, pored ostalog, utvrđeno je da svaki građanin ima pravo i mogućnost (...), bez neosnovanih ograničenja: a) da učestvuje u upravljanju javnim poslovima, bilo neposredno, bilo preko slobodno izabranih predstavnika; b) da bira i da bude biran na povremenim, istinskim, opštim, jednakim i tajnim izborima, koji obezbjeđuju slobodno izražavanje volje birača.

9.1.2. Evropska konvencija odredbom člana 3. Protokola broj 1., obavezuje visoke strane ugovornice da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore sa tajnim glasanjem, pod uslovima koji obezbjeđuju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih organa. To podrazumijeva obavezu država ugovornica da sprovode regularne i periodične izbore na kojima će građani slobodno izraziti političku volju. Primjenu člana 3. Protokola broj 1. Evropske konvencije Evropski sud je ograničio na legislativne organe, ali taj pojam tumači u duhu ustavne strukture konkretne države.

9.1.2.1. U tom smislu, Evropski sud je prvi put u predmetu *Mathieu-Mohin i Clerfayt protiv Belgije*³, 1987. godine odlučio o predstavkama na osnovu odredbe člana 3. Protokola broj 1., dajući značenje toj odredbi Evropske konvencije. Stavovi zauzeti u tom predmetu postali su opšti stavovi tog suda o prirodi prava sadržanih u odredbi člana 3. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju:

„47. Prema Preambuli Konvencije, osnovna ljudska prava i slobode se najbolje održavaju “efikasnom političkom demokratijom”. Pošto sadrži karakterističan princip demokratije, član 3. Protokola broj 1. je, shodno tome, od velikog značaja u sistemu Konvencije.

48. Tamo gdje su u skoro svim drugim samostalnim odredbama Konvencije i Protokola broj 1., 4., 6. i 7. korišćene riječi “svako ima pravo” ili “niko ne treba”, u članu 3. je upotrijebljena fraza “visoke strane ugovornice se obavezuju”. Ponekad iz ovog može da se zaključi da se na osnovu ovog člana ne zasnivaju individualna prava i slobode “neposredno garantovane svakom” u okviru nadležnosti strana ugovornica (v. presudu od 18. januara 1978. godine u predmetu *Irska protiv Velike Britanije*, serija A br. 25, str. 91, stav 239), nego samo stvara obaveze između država. (...).

51. U pogledu prirode prava koja su sadržana u članu 3., stav Komisije se mijenjao. Od ideje “institucionalnog” prava na održavanje slobodnih izbora (odluka o prihvatljivosti predstavke br. 1028/61, od 18. septembra 1961. godine, u predmetu *X protiv Belgije*, Godišnjak Konvencije, dio 4, str. 338) Komisija se preorjentalisala na koncept “univerzalnog prava glasa” (v. posebno odluku o prihvatljivosti predstavke br. 2728/66 od 6. oktobra 1967. godine u predmetu *X protiv Savezne Republike Njemačke*, op. cit., dio 10, str. 338) a nakon toga, kao posljedica, na koncept subjektivnih prava na učešće – na “pravo glasa” i “pravo da se bude biran na izborima za zakonodavne organe” (v. posebno odluku o prihvatljivosti predstavki br. 6745-6746/76, od 30. maja 1975. godine, u predmetima *W, X, Y i Z protiv Belgije*, op. cit., dio 18, str. 244). Sud je prihvatio ovaj zadnji koncept.

52. Pomenuta prava nijesu apsolutna. S obzirom da ih član 3. priznaje ali da ih izričito ne formuliše, a kamoli definiše, postoji prostor za implicirana ograničenja (v., mutatis mutandis, presuda od 21. februara 1975. godine, u predmetu *Golder*, serija A br. 18, str. 18-19, stav 38). U svojim unutrašnjim pravnim sistemima, države ugovornice pravo pojedinca da glasa i bude biran, ograničavaju uslovima koji u principu nijesu nedozvoljeni u smislu člana 3. (sabrano izdanje “*Travaux préparatoires*”, sv. III, str. 264, i sv. IV, str. 24). One u ovoj sferi imaju širok stepen slobodne procjene, ali je na Sudu da u krajnjem slučaju utvrdi da li su zadovoljeni uslovi iz Protokola br. 1. Sud treba da se uvjeri da ovi uslovi

³ Presuda, od 2. marta 1987. godine, zahtjev br. 9267/81.

ne ograničavaju ova prava do te mjere da ugrožavaju njihovu suštinu i lišavaju ih njihove efektivnosti; da su ovi uslovi uvedeni kako bi zadovoljili legitimni cilj kojem se teži; da primijenjena sredstva nijesu neproporcionalna (v., između ostalog, i *mutatis mutandis* presudu od 8. jula 1986. godine u predmetu *Lithgow i drugi*, serija A br. 102, str. 71, stav 194). Ovakvi uslovi naročito ne smiju da osujete “slobodu izražavanja mišljenja ljudi pri izboru zakonodavnih organa”.

53. Član 3 se primjenjuje samo na izbore u “zakonodavni organ”, ili barem na izbore u jedan od domova ukoliko ih ima dva ili više (“*Travaux préparatoires*”, dio VIII, str. 46, 50 i 52). Riječ “zakonodavni organ”, međutim, ne podrazumijeva samo državni parlament, nego treba da se tumači u svjetlu ustavnog sistema te države. (...).

54. Što se tiče načina izbora u “zakonodavni organ”, član 3. propisuje samo “slobodne” izbore u “primjerenim vremenskim razmacima”, “tajnim glasanjem” i “pod uslovima koji obezbjeđuju slobodu izražavanja mišljenja ljudi”. Uslovljeno time, ovaj član ne stvara bilo kakvu “obavezu” uvođenja nekog specifičnog sistema (“*Travaux préparatoires*”), dio VII, str. 13, 202 i 210 i dio VIII, str. 14), kao što je sistem proporcionalnog predstavljanja ili većinski izborni sistem sa jednim ili dva kruga glasanja.

I ovdje Sud priznaje da države potpisnice imaju širok stepen slobodne procjene, s obzirom da se njihova legislativa u ovom pitanju razlikuje od mjesta do mjesta i od vremena do vremena.

Izborni sistemi pokušavaju da ostvare ciljeve koji nekada jedva mogu da se usklade jedan sa drugim. Sa jedne strane, da pravično i vjerno odražavaju mišljenja ljudi, i s druge strane, da usmjere tokove razmišljanja kako bi unaprijedili nastajanje dovoljno jasne i koherentne političke volje. U ovakvim okolnostima, formulacija “uslovi koji obezbjeđuju slobodu izražavanja mišljenja ljudi prilikom biranja zakonodavnog organa” u suštini podrazumijeva - pored slobode izražavanja (koja je već zaštićena članom 10. Konvencije) – načelo ravnopravnog postupanja prema svim građanima u ostvarivanju njihovog prava da glasaju i da budu birani. (...).

Shodno članu 3. Protokola broj 1. mora da se izvrši procjena svakog izbornog sistema u svijetlu političkog razvoja zemlje. Osobnosti koje bi bile neprihvatljive u pogledu jednog sistema mogu da budu opravdane u pogledu drugog, sve dok izabrani sistem predviđa uslove koji obezbjeđuju “slobodu izražavanja mišljenja ljudi prilikom izbora zakonodavnih organa.”

9.1.2.2. U predmetu *Hirst protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 2)*⁴ Evropski sud je, pored ostalog, istakao da bilo koji postavljeni uslovi prilikom izbora zakonodavnih organa vlasti moraju da odražavaju namjeru koja za cilj ima održavanje integriteta i efektivnosti izborne procedure ili da joj ne budu suprotni:

“G. Kodeks dobre prakse u vezi izbornih pitanja

32. Ovaj dokument, koji je Evropska komisija za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija) usvojila na svom 51. plenarnom zasijedanju (5–6. jula 2002. godine), 6. novembra 2002. godine, sadrži smjernice Komisije u pogledu okolnosti u kojima može doći do oduzimanja prava glasa (...) na izborima: (...).

1. Opšta načela

56. Član 3. Protokola br. 1. se na prvi pogled čini različitim od ostalih prava koja se garantuju Konvencijom i protokolima budući da je sročeno u smislu da Visoke strane ugovornice imaju obavezu da održavaju izbore koji omogućavaju slobodno izražavanje mišljenja ljudi a ne u smislu nekog posebnog prava ili slobode.

57. Međutim, pošto je razmotrio *travaux préparatoires* člana 3. Protokola broj 1. i tumačenje odredbe u kontekstu Konvencije u cjelini, Sud je utvrdio da on garantuje pojedinačna prava, uključujući i pravo glasa i pravo kandidovanja na izborima (vidi presudu od 2. marta 1987. godine u predmetu *Mathieu-Mohin and Clerfayt v. Belgium*, Series A No. 113, str. 22–23, st. 46.–51.). Zaista, smatralo se da je jedinstvena jezička formulacija imala za cilj da da veću ozbiljnost obavezama država ugovornica i da naglasi da je to područje gdje one imaju obavezu da preduzmu pozitivne mjere za razliku od toga da se samo uzdrže od miješanja (*ibid*, stav 50.).”

⁴ Presuda, od 6. oktobra 2005. godine, zahtjev br. 74025/01.

9.1.2.3. U predmetu *Gruzijska laburistička partija protiv Gruzije*⁵ Evropski sud je, pored ostalog, izrazio stav da je iznenadna promjena sistema registracije birača, mjesec dana prije ponovljenih parlamentarnih izbora, predstavljala razuman pokušaj da se taj sistem popravi, iako nije predstavljao savršeno rešenje, ali i da izborna pravila ne bi trebala biti mijenjana previše često, a posebno ne u "predvečerje izbora":

"88. S obzirom na argument stranke podnositeljke zahtjeva da je iznenadna promjena sistema registracije bila neočekivana za birače Sud smatra da bi, kao stvar politike, svakako bilo preporučljivo sačuvati stabilnost izbornog zakona (...). Temeljna izborna pravila, kao što su ona koja se odnose na registraciju birača normalno ne bi trebala biti mijenjana previše često, a posebno ne u predvečerje izbora, {jer} u protivnom država riskira podrivanja poštovanja za slobodne izbore i povjerenja u postojanje jemstava slobodnih izbora.

89. Međutim potrebno je podsjetiti da se, radi primjene člana 3. Protokola broj 1. svako izborno zakonodavstvo mora ocjenjivati u svjetlu političkog razvoja zemlje o kojoj riječ, tako da obilježja koja bi bila neprihvatljiva u kontekstu jednog sistema mogu biti opravdana u kontekstu drugog (...). Dosljedno tome, sud zaključuje da su neočekivane promjene u pravilima registracije birača mjesec dana prije ponovljenih parlamentarnih izbora 28. marta 2004. godine bile, u vrlo specifičnim okolnostima situacije, rješenje koje se ne može kritikovati na osnovu člana 3. Protokola broj 1."

10. Iz navedene prakse Evropskog suda proizilazi da je odredbom člana 3. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju utvrđena obaveza države potpisnice da donese pozitivne mjere za održavanje demokratskih izbora, odnosno da obezbijedi politička prava i slobode, posebno slobodu izražavanja i slobodu okupljanja i udruživanja iz političkih razloga. Uslovi koji obezbjeđuju slobodu izražavanja mišljenja građana prilikom biranja zakonodavnog organa, u suštini, po shvatanju Evropskog suda, podrazumijevaju - pored slobode izražavanja (koja je već zaštićena odredbama člana 10. Konvencije) i da budu birani, pod uslovima koji obezbjeđuju slobodu izražavanja mišljenja, ne utvrđujući obavezu uvođenja nekog specifičnog sistema, kao što je sistem proporcionalnog predstavljanja ili većinskog izbornog sistema sa jednim ili dva kruga glasanja. Shodno članu 3. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju, Evropski sud vrši procjenu svakog izbornog sistema u svjetlu političkog razvoja konkretne zemlje. Osobnosti koje bi bile neprihvatljive u pogledu jednog sistema, prema stavu Evropskog suda, mogu da budu opravdane u pogledu drugog, sve dok izabrani sistem predviđa uslove koji obezbjeđuju slobodu izražavanja mišljenja ljudi prilikom izbora „zakonodavnih organa“, gdje ovaj pojam ne podrazumijeva samo državni parlament, već ga treba tumačiti u svjetlu ustavnog sistema te države. Evropski sud naglašava da se član 3. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju razlikuje od drugih prava garantovanih Konvencijom i njenim protokolima, jer se mora tumačiti u smislu obaveze Visoke strane ugovornice da održava izbore u "primjerenim vremenskim razmacima", "tajnim glasanjem" i "pod uslovima koji obezbjeđuju slobodu izražavanja mišljenja ljudi". Po shvatanju Evropskog suda izborna pravila ne bi trebala biti mijenjana previše često, posebno ne neposredno prije održavanja izbora.

11. U kontekstu rješavanja spornog pravnog pitanja u ovom predmetu Ustavni sud je imao u vidu odredbe Kodeksa dobrog vladanja u izbornim pitanjima - (Smjernice i Obrazloženje), Venecijanske komisije⁶, koje Evropski sud za ljudska prava smatra izvorom prava (npr. u predmetima: *Melnychenko protiv Ukrajine*, od 19. oktobra 2004. godine; *Hirst protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 2)* - Veliko vijeće, od 6. oktobra 2005. godine; *Sukhovetsky protiv Ukrajine*, od 28. marta 2006. godine; *Apostol protiv Gruzije*, od 28. novembra 2006. godine; *Oya Ataman protiv Turske*, od 5. decembra 2006. godine; *Russian Conservative Party of Entrepreneurs i drugi protiv Rusije*, od 11. januara 2007. godine; *Georgian Labour Party protiv Gruzije*, od 8. jula 2008. godine; *Yumak i Sadak protiv Turske* - Veliko vijeće, od 8. jula 2008. godine i dr.).

⁵ (*The Georgian Labour Party v. Georgia*) br. 9103/04., presuda, od 8. jula 2008. godine [Drugo odeljenje].

⁶ Mišljenje Evropske Komisije demokratija putem zakona (Venecijanske komisije), br. 190/2002, (52. sjednica), Venecija, 18.-19. oktobar 2002. g.), CDL-AD(2002)023 rev.

11.1. Prema Kodeksu dobrog vladanja u izbornim pitanjima - (Smjernice i Obrazloženje)⁷ izbori se moraju održavati redovno, u intervalima od četiri do pet godina, dok je duži period moguć za predsjedničke izbore, mada maksimum treba da bude sedam godina, a mandat zakonodavne skupštine ne smije biti duži od pet godina. Osnovni elementi izbornog zakona, naročito sam izborni sistem, sastav izbornih komisija i utvrđivanje granica izbornih jedinica, smiju se mijenjati najkasnije godinu dana uoči izbora, ili moraju biti utvrđeni ustavom ili zakonom višeg nivoa od običnog zakona. Stabilnost zakona je, prema mišljenju Venecijanske komisije, presudna za vjerodostojnost izbornog postupka, koji je sam po sebi bitan u konsolidaciji demokratije. Jedan od načina da se izbjegne manipulisanje je da se Ustavom ili pravnim aktom koji je viši od običnog zakona definišu elementi koji su najizloženiji (sam izborni sistem, članstvo u izbornim komisijama, izborne jedinice ili pravila o određivanju granica izbornih jedinica). Drugo, fleksibilnije rješenje je, prema shvatanju Venecijanske komisije, da se Ustavom propiše da će, ukoliko se izborni zakon izmjeni, stari sistem biti na snazi za naredne izbore – bar ukoliko se ovi održavaju u narednoj godini, a da će se novi sistem primjenjivati nakon toga.

12. Prilikom meritornog odlučivanja o navodima podnosioca predloga i inicijativa, u ovom predmetu, Ustavni sud je imao u vidu i ustavno načelo jedinstva pravnog poretka utvrđenog odredbama člana 145. Ustava, s obzirom na to da je pitanje izbora i trajanje mandata odbornika u skupštinu opštine, gradske opštine, Glavnog grada i Prijestonice, poslanika u Skupštinu Crne Gore uređeno sa dva zakona.

12.1. Zakonom o izboru odbornika i poslanika⁸, kao sistemskim u toj oblasti, uređen je način i postupak izbora odbornika u skupštinu opštine, gradske opštine, Glavnog grada i Prijestonice i poslanika u Skupštinu Crne Gore, organizacija, sastav i nadležnost organa za sprovođenje izbora, utvrđivanje rezultata glasanja i raspodjele mandata, način ostvarivanja i zaštite biračkog prava i druga pitanja od značaja za

---

7 "SMJERNICE ZA IZBORE

I. Principi evropskog naslijeđa u oblasti izbora

Pet osnovnih principa evropskog izbornog naslijeđa jesu *opšte, jednako, tajno i neposredno pravo glasa*. Pored toga, izbori se moraju održavati redovno.

6. Učestalost izbora

Izbori se moraju održavati redovno; mandat zakonodavne skupštine ne smije biti duži od pet godina.

4. Izborni sistem

Pod uslovom da se poštuju navedeni principi, bilo koji izborni sistem se može primjeniti.

II. Uslovi za primjenu ovih načela

2. Nivo propisa i stabilnost izbornog zakona

a. Osim pravila o tehničkim stvarima i pojedinostima – koja mogu biti dio propisa koje donosi izvršna vlast – propisi o izborima moraju imati nivo zakona.

b. Osnovni elementi izbornog zakona, naročito sam izborni sistem, sastav izbornih komisija i utvrđivanje granica izbornih jedinica, smiju se mijenjati najkasnije godinu dana uoči izbora, ili moraju biti utvrđeni ustavom ili zakonom višeg nivoa od običnog zakona.

4. Izborni sistem

P od uslovom da se poštuju navedeni principi, bilo koji izborni sistem se može primjeniti.

OBRAZLOŽENJE

6. Učestalost izbora

Izbori se moraju održavati redovno; mandat zakonodavne skupštine ne smije biti duži od pet godina.

57. I Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima i Dopunski protokol uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima propisuju da se izbori moraju održavati periodično. Opšti izbori se obično održavaju u intervalima od 4 do 5 godina, dok je duži period moguć za predsjedničke izbore, mada maksimum treba da bude sedam godina.

II. Uslovi za implementaciju principa

58. Osnovni principi evropskog izbornog sistema mogu se garantovati samo ukoliko su određeni *opšti uslovi* ispunjeni.

- Prvo, opšti uslov, je *poštovanje osnovnih ljudskih prava*, a posebno slobode izražavanja, okupljanja udruživanja, bez kojih istinska demokratija ne može postojati;
- Drugo, izborni zakon mora sadržavati određen stepen stabilnosti u cilju zaštite od političkih manipulacija;

2. Nivo propisa i stabilnost izbornog zakona

63. Stabilnost zakona je presudna za vjerodostojnost izbornog postupka, koji je sam po sebi bitan u konsolidaciji demokratije. Pravila koja se često mijenjaju – a posebno pravila koja su komplikovana – mogu zbuniti glasače. Glasači mogu, prije svega, da zaključe, tačno ili pogrešno, da je izborni zakon samo sredstvo u rukama moćnih, a da njihovi glasovi imaju malo uticaja pri odlučivanju rezultata izbora.

64. U praksi, međutim, nije u toj mjeri potrebna zaštita osnovnih principa (malo je vjerovatno da će oni biti ozbiljno osporeni) koliko stabilnost nekih određenih pravila izbornog zakona, posebno onih kojima se reguliše sam izborni sistem, sastava izbornih komisija i određivanje granica izbornih jedinica. Ova tri elementa se veoma često smatraju, sa pravom ili pogrešno, odlučujućim faktorima u izbornim rezultatima i mora se posvetiti pažnja tome da se izbjegne ne samo manipulacija u korist stranke na vlasti, već i sam privid manipulacije.

65. Nije promjena izbornog sistema samo po sebi to što je loše – uvijek se može promijeniti na bolje – koliko je loša učestalost promjene ili promjena uoči izbora (u roku od godinu dana prije izbora). Čak i kada ne postoji namjera da se izvrši manipulacija, imat će se utisak da su izmjene diktirane neposrednim partijskim interesima.

66. Jedan od načina da se izbjegne manipulisanje je da se Ustavom ili pravnim aktom koji je viši od običnog zakona definišu elementi koji su najizloženiji (sam izborni sistem, članstvo u izbornim komisijama, izborne jedinice ili pravila o određivanju granica izbornih jedinica). Drugo, fleksibilnije rješenje je da se propiše Ustavom da će, ukoliko se izborni zakon izmjeni, stari sistem biti na snazi za naredne izbore – bar ukoliko se ovi održavaju u narednoj godini – a da će se novi sistem primjenjivati nakon toga.

⁸ „Službeni list Republike Crne Gore“, br. 4/98., 17/98., 14/00., 9/01., 41/02., 46/02., 48/06. i „Službeni list Crne Gore“, br. 46/11. i 14/14.

organizaciju i sprovođenje izbora (član 1.). Prema odredbama člana 5. st. 1. i 2. Zakona mandat odbornika, odnosno poslanika traje četiri godine, s tim što mandat odborniku može prestati i ranije, u skladu sa ovim zakonom. Prijevremeni izbori za odbornike, odnosno poslanike raspisuju se i održavaju u slučaju raspuštanja skupštine ili donošenja odluke o skraćanju mandata skupštine i sprovode na način i po postupku koji su ovim zakonom utvrđeni (član 105.).

12.1.1. Zakonom o lokalnoj samoupravi⁹, propisano je da građani i organi lokalne samouprave uređuju i upravljaju određenim javnim i drugim poslovima, u skladu sa ovim zakonom (član 1.). Odredbama člana 37. Zakona propisano je: da mandat skupštine traje četiri godine (stav 1.); da Skupštini može prestati mandat prije isteka vremena na koje je izabrana, raspuštanjem ili skraćanjem mandata skupštine (stav 2.); da ako mandat skupštine ističe za vrijeme vanrednog stanja odnosno vanredne situacije u skladu sa zakonom, mandat joj se produžava, najduže 90 dana po prestanku okolnosti koje su izazvale to stanje, odnosno situaciju (stav 3.) i da, u slučaju prestanka mandata skupštine prije isteka vremena na koje je izabrana, Predsjednik Crne Gore raspisuje izbore narednog dana od dana stupanja na snagu odluke o raspuštanju, odnosno od dana stupanja na snagu odluke o skraćanju mandata skupštine (stav 4.). Osporenom odredbom člana 209.a Zakona propisano je da će se, izuzetno od odredbe člana 37. stav 1. ovog zakona prvi naredni izbori za odbornike u skupštinama opština: Pljevlja, Rožaje, Plav, Tivat, Budva, Plužine, Žabljak, Bijelo Polje, Šavnik, Bar, Danilograd, Kolašin, Glavni grad Podgorica i u Skupštini opštine Golubovci opštine u okviru Glavnog grada, u skladu sa ovim zakonom, održati u istom danu, a najkasnije do 30. oktobra 2022. godine.

12.1.2. Ustavno načelo jedinstva pravnog poretka, prema shvatanju Ustavnog suda podrazumijeva međusobnu usklađenost svih pravnih propisa u okviru pravnog sistema Crne Gore, što načelno isključuje mogućnost da se zakonom kojim se uređuje jedna pravna oblast mogu mijenjati, odnosno dopunjavati pojedina zakonska rešenja sadržana u zakonu kojim se uređuje druga pravna oblast. U ovom pogledu Ustavni sud sadržinski pravi razliku između sistemskih zakona koji na cjelovit način uređuju neku oblast i „posebnih“ zakona koji to ne čine. Jedinstvo pravnog poretka, po ocjeni Ustavnog suda, zahtijeva da u slučaju ako „poseban“ zakon sadrži posebna pravila i pravne izuzetke u odnosu na sistemski zakon u određenoj oblasti ovi pravni izuzeci se u potpunosti moraju oslanjati na pravila u sistemskom zakonu. Načelo jedinstva pravnog poretka nalaže da osnovni principi i pravni instituti predviđeni zakonima kojima se na sistemski način uređuje jedna oblast društvenih odnosa budu ispoštovani i u posebnim zakonima, osim ako je tim sistemskim zakonom izričito propisana mogućnost drugačijeg uređivanja istih pitanja.

12.2. U konkretnom slučaju iz navedenih odredaba zakona, u materijalno pravnom smislu, proizilazi da je isto pitanje (trajanje mandata odbornika) različito uređeno u osporenom Zakonu o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi i Zakonu o izboru odbornika i poslanika, koji je sistemski u ovoj oblasti. Naime, odredbama člana 5. st. 1. i 2. Zakona o izboru odbornika i poslanika *expressis verbis* je propisano da mandat odbornika, odnosno poslanika traje četiri godine, s tim što mandat odborniku može prestati i ranije, u skladu s ovim zakonom. Nasuprot tome, osporenom odredbom člana 209.a Zakona, propisano je *“da će se izuzetno od odredbe člana 37. stav 1. ovog zakona prvi naredni izbori za odbornike u skupštinama opština: Pljevlja, Rožaje, Plav, Tivat, Budva, Plužine, Žabljak, Bijelo Polje, Šavnik, Bar, Danilograd, Kolašin, Glavni grad Podgorica i u Skupštini opštine Golubovci opštine u okviru Glavnog grada, u skladu sa ovim zakonom, održati u istom danu, a najkasnije do 30. oktobra 2022. godine”*, čime je, u suštini, omogućeno da mandat u većini tih skupština opština traje duže od četiri godine, za razliku od odredaba Zakona o izboru odbornika i poslanika, koji ni jednom svojom odredbom ne propisuje takvu mogućnost, niti je tim zakonom izričito propisana mogućnost drugačijeg uređivanja tog pitanja.

12.2.1. Polazeći od navedenih ustavnih i odredaba potvrđenih međunarodnih ugovora, kao i prakse Evropskog suda, Ustavni sud je utvrdio da je zakonodavac donošenjem osporenog Zakona o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi, odnosno propisujući osporenom odredbom člana 209.a *“da će se izuzetno od odredbe*

⁹ “Službeni list Republike Crne Gore” broj 2/18., 34/19, 38/20 i 50/22.

člana 37. stav 1. ovog zakona prvi naredni izbori za odbornike u skupštinama opština: Pljevlja, Rožaje, Plav, Tivat, Budva, Plužine, Žabljak, Bijelo Polje, Šavnik, Bar, Danilograd, Kolašin, Glavni grad Podgorica i u Skupštini opštine Golubovci opštine u okviru Glavnog grada, u skladu sa ovim zakonom, održati u istom danu, a najkasnije do 30. oktobra 2022. godine”, prekoračio svoja ovlašćenja i povrijedio ustavni princip o vladavini prava, koji se ostvaruje primjenom načela saglasnosti pravnih propisa (član 1. stav 2. i član 145. Ustava).

12.2.2. Osporeni Zakon, odnosno odredba člana 209.a tog zakona, po nalaženju Ustavnog suda nije u saglasnosti ni sa Smjernicama i Obrazloženjem Kodeksa dobrog vladanja u izbornim pitanjima - Venecijanske komisije, prema kojima se izborni sistemi smiju mijenjati najkasnije godinu dana uoči izbora, ili moraju biti utvrđeni ustavom ili zakonom višeg nivoa od “običnog” zakona.

13. Ustavni sud je utvrdio da osporeni Zakon nije donijet u skladu s odredbom člana 91. stav 3. Ustava, odnosno da nije donijet dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika.

13.1. Naime, iz navedene odredbe člana 209.a osporenog Zakona, po ocjeni Ustavnog suda, proizilazi da je ovim zakonom, uređeno pitanje trajanja mandata odbornika, koje se utvrđuje zakonima kojima se uređuje izborni sistem, odnosno biračko pravo građana, iz odredaba člana 45. Ustava i da je za donošenje tih zakona, saglasno odredbi člana 91. stav 3. Ustava, bila potrebna dvotrećinska većina glasova svih poslanika u Skupštini, odnosno najmanje pedeset četiri (54) poslanika.

13.2. Ustavni sud je, na osnovu Izvještaja o glasanjima sa sjednice Skupštine, od 5. maja 2022. godine¹⁰, utvrdio da je, od ukupno 81 poslanika Skupštine, o Prijedlogu osporenog Zakona glasao 61 poslanik, i to: 45 „za“, 16 „protiv“ i „uzdržanih“ nije bilo, odnosno da osporeni Zakon nije donijet dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika, kako je to utvrđeno odredbom člana 91. stav 3. Ustava. Zbog izostanka Ustavom propisane (dvotrećinske) većine za njegovo donošenje, Ustavni sud je utvrdio njegovu formalnu neustavnost i ukinuo osporeni Zakon u cjelini.

14. Navod podnosioca predloga da osporeni Zakon, odnosno odredba člana 209.a tog zakona ima povratno dejstvo, Ustavni sud je ocijenio neosnovanim.

14.1. Odredbom člana 147. Ustava propisano je načelo zabrane povratnog dejstva zakona i drugog propisa (stav 1.), kao i odstupanje od tog načela na način što je propisano da samo pojedine odredbe zakona mogu imati povratno dejstvo (stav 2.). Smisao ustavnog načela zabrane povratnog dejstva propisa je osiguravanje pravne sigurnosti, kao jednog od osnovnih aspekata vladavine prava. Kod povratnog dejstva (retroaktivnosti) treba razlikovati da li se radi o svršenim/okončanim situacijama ili o pravnim situacijama koje su u toku. Propisi koji imaju dejstvo samo na pravne situacije u toku stvaranja (*pacta pendentia*), a ne i na tzv. svršene činjenice, po nalaženju Ustavnog suda, nemaju povratno dejstvo. Odredba zakona ima povratno dejstvo kada se odnosi na prava i pravne odnose koji su stvoreni i okončani, prije njegovog stupanja na snagu. Drugim riječima, ukoliko se propis odnosi na pravne situacije koje su u toku i primjenjuje se na zatečene odnose koji se nastavljaju u budućnosti, povratnog dejstva, po ocjeni Ustavnog suda, nema.

14.1.1. U konkretnom slučaju Ustavni sud je ocijenio da osporena odredba člana 209.a Zakona nema povratno dejstvo jer, kako navodi i sam podnosilac Predloga, izborne radnje (kandidovanje, kao i sve druge izborne radnje) su započete, ali ne i okončane, odnosno ti odnosi su još uvijek pravno egzistentni. Polazeći od navedenog, kao i od činjenice da povratno dejstvo pojedinih odredaba zakona postoji samo ukoliko se primjenjuju na odnose koji su nastali i koji su konačno riješeni (okončani) prije stupanja na snagu zakona, Ustavni sud je ocijenio da osporenom odredbom člana 209.a Zakona nije povrijeđen ustavni princip o zabrani

¹⁰ Skupština Crne Gore, Izvještaj o glasanjima, Referenca GL-1050, dostupno na <https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/459/2819-16306-pdf>, pristupljeno 5. jula 2022. godine.

povratnog dejstva zakona, iz odredbe člana 147. stav 1. Ustava, jer njena primjena djeluje ex nunc, ubuduće tj. od 9. maja 2022. godine. Saglasno navedenom, Ustavni sud je utvrdio da osporena odredba člana 209.a Zakona nema povratno dejstvo, pa nije ni bilo potrebno da Skupština u postupku usvajanja Zakona utvrđuje javni interes, na što podnosilac predloga posebno ukazuje.

15. Kako je iz navedenih razloga Ustavni sud osporeni Zakon ukinuo u cjelini, njegovu ustavnost nije cijenio u odnosu na ostale navode podnosioca predloga i inicijativa, budući da ne mogu biti od uticaja na drugačije odlučivanje Ustavnog suda u ovom predmetu.

16. Na osnovu iznijetih razloga odlučeno je kao u izreci.

II1. Odluka o prestanku važenja Zakona o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi i o objavljivanju ove odluke zasnovana je na odredbama člana 151. stav 2., člana 152. stav 1. Ustava Crne Gore i člana 51. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

U-I br.13/22, 14/22 i 16/22
Podgorica, 28. jul 2022. godine

Predsjednik,
Budimir Šćepanović, s.r.

Saglasno odredbi člana 40 stav 3 i 5 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore“ broj 11/15), na Odluku Ustavnog suda Crne Gore U-I br. 13/22, 14/22 i 16/22, od 28. jula 2022. godine, dajem:

IZDOJENO MIŠLJENJE

Ustavni sud Crne Gore, na VIII sjednici, od 28. jula 2022. godine, donio je Odluku U-I br. 13/22, 14/22 i 16/22, sa kojom se djelimično slažem.

Smatram da postoje dodatni razlozi koje je u predmetnoj Odluci trebalo navesti, a to su:

Odredbama člana 66 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore uređeno je izvršenje konačnih pojedinačnih akata donijetih, između ostalog, na osnovu zakona za koji je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije u saglasnosti sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, na način da se izvršenje ne može dozvoliti ni sprovesti, a ako je izvršenje započeto, da će se obustaviti, što je, mišljenja sam, bilo neophodno eksplicitno navesti u izreci donijete Odluke i adekvatno obrazložiti.

Smatram da je u navedenoj odluci Ustavnog suda bilo neophodno pozivanje na navedeni pravni osnov (član 66 Zakona o Ustavnom sudu), kako bi se otklonile dileme i preduprijedila različita tumačenja u pogledu pravnog dejstva Odluke u odnosu na akte Predsjednika države o raspisivanju prijevremenih izbora za odbornike u Skupštini opština Budva, Tivat, Plužine, Žabljak, Bijelo Polje, Šavnik, Glavni grad-Podgorica, Bar, Danilovgrad, Kolašin i Pljevlja, kao i sve izborne radnje preduzete od dana donošenja tih akata.

Radi upoznavanja javnosti sa dodatnim razlozima, koje smatram je u Odluci Ustavnog suda bilo neophodno navesti, zahtijevam objavljivanje Izdvojenog mišljenja u „Službenom listu Crne Gore“, zajedno sa Odlukom na koju se odnosi.

U-I br. 13/22, 14/22 i 16/22

Podgorica, 29. jul 2022. godine

Sudija,
Milorad Gogić, s.r.

Shodno članu 40 st. 3, 4 i 5 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", broj 11/15), u predmetu U - I br. 13/22, 14/22 i 16/22, uz zahtjev da se objavi na internet stranici Ustavnog suda i u "Službenom listu Crne Gore" zajedno sa Odlukom, dajem

IZDOJENO MIŠLJENJE

U ovom predmetu glasao sam za Odluku, jer se slažem sa izrekom, kojom se proglašava Zakon neustavnim. Slažem se i sa dijelom obrazloženja ali za isto smatram da je nepotpuno, kao i da je odluka donijeta sa zakašnjenjem jer su već nastupile štetne posljedice na koje želim da ukažem.

Osporenim Zakonom o dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list Crne Gore“, br.50/20) propisano je:

Član 1

U Zakonu o lokalnoj samoupravi („Službeni list CG“, br.2/18, 34/19 i 38/20) poslije člana 209 dodaje se novi član koji glasi:

Član 209 a

Izuzetno od odredbe člana 37 stav 1 ovog zakona prvi naredni izbori za odbornike u skupština-maopština: Pljevlja, Rožaje, Plav, Tivat, Budva, Plužine, Žabljak, Bijelo Polje, Šavnik, Bar, Danilovgrad, Kolašin, Glavni grad Podgorica i u Skupštini opštine Golubovci opštine u okviru Glavnog grada, u skladu sa ovim zakonom, održaće se u istom danu, a najkasnije do 30. oktobra 2022. godine.

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Naime, činjenica je da je sporni tekst inkorporiran u Zakonu o lokalnoj samoupravi, a ne u Zakonu o izboru odbornika i poslanika, čime je skupštinska većina svjesno zaobišla dvotrećinsko odlučivanje, iako se u pogledu materije regulisanja sporni tekst nesumnjivo bavi uređenjem izbornog sistema i to u dijelu termina održavanja izbora.

Pitanja koja sam kandidovao da budu razjašnjena prije donošenja konačne odluke :

- Da li odluke o ponovnom izboru predsjednika opština ostaju na pravnoj snazi i da li egzistiraju u pravnom sistemu, a isto se odnosi i na Odluku Predsjednika CG o raspisivanju izbora zakazanih za 23. oktobar 2022. godine, s obzirom da one proizilaze iz dopuna zakona koji je proglašen neustavnim i prestao je da važi.

- Da li je ukidanjem Zakona nastala pravna praznina, ako jeste ko treba da je popuni, na koji način, kojom većinom i izmjenom kojeg zakona, posebno što sa rokovima propisanim za pojedine izborne radnje, propisima vezanim za finansiranje političkih partija i kampanja i sl.

Na ova i još neka pitanja Ustavni sud nije dao odgovor. Insistirao sam na što hitnijem donošenju odluke Ustavnog suda, smatrajući da će odugovlačenjem od dva ipo mjeseca proizvesti mnoge štetne posledice koje će biti teško ili nemoguće otkloniti. Smatram da će ovakva necjelovita i nepotpuna odluka Ustavnog suda unijeti dodatnu pravnu konfuziju ostavljajući mnoge pravne dileme neriješenim a koje su vezane i bitne za izborni proces koji predstoji pa i buduću praksu.

U-I br. 13/22, 14/22 i 16/22

Podgorica, 29. jul 2022. godine

Sudija Ustavnog suda Crne Gore,
Miodrag Iličković, s.r.

1222.

Na osnovu Amandmana XVI na Ustav Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, broj 38/13) i člana 8 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, broj 011/15 i 055/19), raspisuje

**JAVNI POZIV
ZA IZBOR ČETVORO SUDIJA USTAVNOG SUDA CRNE GORE**

Za sudiju Ustavnog suda Crne Gore može biti birano lice koje, pored Ustavom propisanih uslova za sudiju Ustavnog suda, ispunjava i opšte uslove za rad u državnom organu.

Na Javni poziv kandidati dostavljaju prijavu koja sadrži: ime i prezime, adresu i kratku biografiju, e-mail adresu i kontakt telefon.

Za sudiju Ustavnog suda bira se lice iz reda istaknutih pravnika sa najmanje 40 godina života i 15 godina radnog iskustva u pravnoj struci.

Opšti uslovi za rad u državnom organu koje kandidat za sudiju Ustavnog suda treba da ispunjava su:

- da je crnogorski državljanin;
- da je zdravstveno sposoban za obavljanje poslova radnog mjesta;
- da ima propisan nivo kvalifikacije obrazovanja;
- da ima položen stručni ispit za rad u državnim organima ili pravosudni ispit.

Potrebna dokumentacija koja se dostavlja uz prijavu:

- uvjerenje o državljanstvu;
- fotokopija lične karte (kandidati koji posjeduju biometrijsku ličnu kartu nijesu u obavezi da dostave uvjerenje o državljanstvu, već ovjerenu kopiju biometrijske lične karte);
- uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za obavljanje poslova radnog mjesta;
- diploma ili uvjerenje o završenom nivou i vrsti obrazovanja;
- uvjerenje o položenom stručnom ispitu za rad u državnim organima ili pravosudni ispit;
- uvjerenje o potrebnom radnom iskustvu.

Prijavu na Javni poziv, sa potrebnom dokumentacijom, kandidati dostavljaju na adresu: Ustavni odbor Skupštine Crne Gore, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog broj 10, Podgorica, sa naznakom: „Za Javni poziv za izbor četvoro sudija Ustavnog suda“.

Javni poziv biće raspisan u „Službenom listu Crne Gore“ i u štampanom mediju „DAN“.

Javni poziv biće objavljen na internet stranici Skupštine Crne Gore.

Rok za prijavljivanje kandidata je 30 dana od dana raspisivanja Javnog poziva.

Lista prijavljenih kandidata biće objavljena na internet stranici Skupštine Crne Gore i dostupna javnosti najmanje 10 dana od dana objavljivanja.

Napomena: Neblagovremene, nepotpune i prijave koje nijesu podnijete u skladu sa Zakonom, kao i prijave uz koje nije dostavljena potrebna dokumentacija, neće se razmatrati.

Broj: 00-63-1/22-31

Podgorica, 29. jul 2022. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednica Ustavnog odbora,
Simonida Kordić, s.r.